

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Jan Mandík

Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce: duben 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. dubna 2015

Podpis:

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval panu JUDr. Rudolfu Vokounovi, CSc. za vedení mé diplomové práce.

Obsah:

Úvod	1
1. Vymezení základních pojmů.....	3
1.1 Droga	3
1.2 Návykové látky.....	4
1.3 Toxikomanie.....	5
1.4 Prekursor	7
1.5 Jedy.....	8
1.6 Úzus, abúzus a misúzus	8
2. Historický vývoj právní úpravy	10
2.1 Období Rakouska-Uherska	11
2.2 Období První republiky.....	12
2.2.1 Haagská úmluva.....	12
2.2.2 Opiový zákon.....	13
2.3 Období po 2. světové válce	14
2.3.1 Mezinárodní úmluvy	15
2.4 Trestní zákon 140/1961 Sb.....	16
2.4.1 Související právní úprava	17
2.4.2 Novelizace zákona č. 140/1961 Sb.	18
2.5 Současná právní úprava	20
2.5.1 Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.	21
2.5.2 Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách.....	22
2.5.3 Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.....	23
3. § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	24
3.1 Znaky základní skutkové podstaty	24
3.1.1 Neoprávněně vyrobí.....	26
3.1.2 Neoprávněně doveze, vyveze, proveze	27
3.1.3 Neoprávněně nabídne, zprostředkuje, prodá	28
3.1.4 Neoprávněně přechovávání a jiné opatření jinému.....	28
3.2 Kvalifikovaná skutková podstata	29
3.2.1 Těžká újma na zdraví a smrt.....	29
3.2.2 Rozsah spáchání trestného činu	30
3.2.3 Rozsah spáchání trestného činu vůči dětem	35
3.2.4 Recidiva.....	36
3.2.5 Organizovaná skupina.....	37
3.2.6 Získaný prospěch z trestné činnosti	38
3.3 Příprava	38
3.4 Nové syntetické drogy	39
4. § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy.....	42
4.1 Znaky základních skutkových podstat	43
4.1.1 Množství větší než malé.....	44
4.2 Kvalifikované skutkové podstaty	47
5. § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	48

5.1 Rostlina konopí, houby a ostatní rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku	49
5.1.1 Legalizace konopí	50
5.2 Základní skutkové podstaty.....	52
5.3 Kvalifikované skutkové podstaty	54
6. § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu	55
6.1 Základní skutková podstata.....	55
6.2 Vztah k trestnému činu dle § 283 TZ	56
6.3 Kvalifikované skutkové podstaty	57
7. § 287 Šíření toxikomanie	59
7.1 Základní skutková podstata.....	60
7.1.1 Svádění a podporování.....	60
7.1.2 Podněcování a šíření	61
7.2 Kvalifikované skutkové podstaty	62
7.3 Growshopy	63
Závěr.....	67
Seznam zkratk	69
Použitá literatura	70
Summary.....	75

Úvod

Pro svoji diplomovou práci jsem si vybral téma Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek. Pokud za drogu považujeme každou látku, která má psychotropní účinek, můžeme konstatovat, že jsme všichni obklopeni drogami a většina z nás nějakou drogu užívá. Stačí se jen zamyslet nad tím, kolik lidí pije každé ráno kávu nebo popíjí s přáteli alkohol v restauračních zařízeních. V České republice jsou ovšem velmi rozšířené i nelegální drogy, dle Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost patří České republice evropské prvenství v kouření marihuany. Z těchto důvodů považuji toto téma za velmi důležité.

Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek je skutečně velmi široké téma. Je možné se zde zabývat kriminologickými či kriminalistickými aspekty této činnosti a je na ni rovněž navázáno velké množství dalších trestných činů. Ať už se jedná o trestnou činnost páchanou pod vlivem návykových látek (trestný čin opilství dle § 360 TZ či ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 TZ) nebo o trestnou činnost, která je páchána za účelem získání prostředků k nákupu návykových látek. Já jsem se po dohodě s vedoucím mé diplomové práce zaměřil na tzv. drogové trestné činy, které tvoří podstatu trestné činnosti související se zneužíváním návykových látek.

Ačkoliv se jedná o tradiční téma, které již bylo na půdě fakulty mnohokrát zpracováno, přesto ho považuji za stále aktuální, a proto se domnívám, že má smysl se jím zabývat. Stačí se jen podívat ke kolika událostem, které zásadně ovlivnily oblast drogových trestných činů, došlo v relativně krátkém časovém horizontu. Od loňského roku již vláda může rozšiřovat seznam návykových látek pouhým nařízením vlády, Ústavní soud s účinností od 1. 1. 2014 zrušil nařízení vlády určující „množství větší než malé“, v roce 2013 bylo na území České republiky zlegalizováno konopí pro léčebné účely a na konci roku 2013 provedla Policie ČR zátah na tzv. „growshopy“. Všem těmto skutečnostem se ve své diplomové práci věnuji.

V první kapitole se zabývám vymezením základních pojmů, které považuji za důležité pro pochopení problematiky toxikomanie a drogové závislosti jako společenského jevu. Ty rovněž mají i značný význam pro pochopení jednotlivých drogových trestných činů.

Druhá kapitola je zaměřená na historii české právní úpravy trestné činnosti související se zneužíváním návykových látek. Jako první zákon zmiňuji Břetislavovy dekrety z roku 1039 a postupně se dostávám až k současnému trestnímu zákoníku č. 40/2009 Sb. Domnívám se, že pro pochopení této problematiky je důležité znát její postupný vývoj, a proto jsem historii věnoval jednu rozsáhlou kapitolu. V této kapitole jsem se zabýval zejména vnitrostátní úpravou, ale prostor dostalo i měřítko mezinárodní.

Meritum mé diplomové práce se nachází v kapitolách 3 – 7, kde se věnuji skutkovým podstatám jednotlivých drogových trestných činů. Vycházím přitom zejména z odborné literatury, odborných článků a judikatury Nejvyššího soudu České republiky. K vybraným trestným činům jsou připojeny podkapitoly, které se zabývají činnostmi úzce související s daným trestným činem (nové syntetické drogy, growshopy apod.).

Tento text odpovídá právnímu stavu ke dni 24. 4. 2015.

1. Vymezení základních pojmů

Ve své diplomové práci se budu zabývat některými pojmy z oblasti drogové problematiky, které považuji za důležité pro pochopení toxikomanie a drogové závislosti jako společenského jevu. Rovněž mají i značný význam pro pochopení jednotlivých drogových trestných činů a jsou důležité pro poznání příčin vzniku, šíření a existence závislostí. Některé vznikly užíváním v medicínské praxi, jiné byly definovány Světovou zdravotnickou organizací (dále jen „WHO“). Doba vzniku jednotlivých pojmů se často výrazně liší. Zatímco některé pojmy se začaly používat před mnoha staletími, jiné vznikly teprve nedávno. Je rovněž potřeba brát v potaz, že jejich význam se může v čase měnit. Není proto nijak překvapující, že v některých případech může docházet k rozdílnému chápání jednotlivých pojmů.¹ Z těchto důvodů považuji za nutné, abych v první kapitole vysvětlil alespoň ty základní, jejichž znalost považuji pro pochopení tohoto textu za zásadní.

1.1 Droga

Pojem droga pochází z francouzského slova *drogue* a má mnoho významů. Dle Mezioborového glosáře pojmů z oblasti drog a drogových závislostí jsou v úmluvách OSN² a v Deklaraci snižování poptávky po drogách za drogy považovány ty látky, které jsou podřízené mezinárodní kontrole. V různých oborech však může být tomuto pojmu přisuzován odlišný význam, například v medicíně je toto slovo chápáno jako synonymum pro některá léčiva. V obecném povědomí je však interpretace tohoto pojmu zpravidla jiná. V mnoha případech se drogou rozumí psychoaktivní látka³, v takovém případě sem můžeme zařadit i kofein, tabák či alkohol. Pravděpodobně nejčastěji je drogou myšleno synonymum pro drogy nezákonné.⁴

---

¹ HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. Vyd. 1. Jindřichův Hradec: RAIN reklamní agentura, 2000, 148 s. ISBN 80-245-0080-9 s. 6.

² Jedná se o Jednotnou úmluvu o omamných látkách z roku 1961 (vyhl. č. 47/1965 Sb. ve znění sděl. MZV č. 458/1991 Sb.), Úmluvu o psychotropních látkách z roku 1971 (vyhl. č. 62/1989 Sb.) a Úmluvu OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

³ Psychoaktivní látka je chemická látka (typicky léčivá látka nebo droga), která přímo nebo chemicky ovlivňuje stav mysli člověka.

⁴ KOLEKTIV, Kamil Kalina a. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s. 33.

Pojem droga definovala také Komise znalců WHO v roce 1969 jako jakoukoliv látku, která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí. V této definici jsou obsaženy všechny substance či hmotné látky, ať již se jedná o léky či nikoliv. Může se jednat o látky přírodní či umělé.

Na závěr ještě zmíním definici Jiřího Presla, který za drogu považuje každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která má psychotropní účinek, tj. je schopna působit na mysl člověka a může vyvolat závislost. Presl používá doslova výrazu „potenciál závislosti“. Dle této definice je svět plný drog, neboť látky ovlivňující mysl člověka se schopností vzbudit závislost jsou všude kolem nás. Patří sem i celá řada legálních drog, například alkohol či káva.⁵

Jak je z předešlého textu vidět, existuje mnoho definic pojmu droga, jež se liší zejména v rozsahu toho, co vše můžeme pod drogu zařadit.

1.2 Návykové látky

V trestním zákoníku nikde nenalezneme pojem droga, neboť trestní zákoník používá pojem návykové látky. Dle trestního zákoníku se návykovou látkou rozumí „*alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“⁶ Je však nutné upozornit, že definici návykové látky nalezneme kromě trestního zákoníku i v zákonu o návykových látkách. Návykové látky dle § 130 TZ jsou širším pojmem než návykové látky ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb. Ten za návykové látky považuje jen omamné a psychotropní látky, které jsou uvedeny v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.⁷

Pojem návykové látky byl převzat z předešlého trestního zákona č. 140/1961 Sb. Je však často kritizován pro svoji neurčitost a pro skutečnost, že vyvolání návyku není znakem každé návykové látky, takže se jedná o název zavádějící. Při přípravě současného trestního zákoníku se často debatovalo o tom, že by měl být tento termín

---

⁵ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-85917-36-x s. 9.

⁶ § 130 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

⁷ § 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

nahrazen jiným, padaly návrhy jako droga nebo opojná látka. Nakonec však byl ponechán původní název, neboť si na něj praxe již zvykla.⁸

Návykové látky se dělí na alkoholické, omamné a psychotropní látky a další takové látky. Dle § 2 písm. k) zákona č. 379/2005 Sb. se alkoholickým nápojem rozumí lihovina, víno, pivo a dále jakýkoliv nápoj, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu.

Pojem omamná látka byl přijat Jednotnou úmluvou OSN o narkotických z roku 1961, úmluva definuje více než 116 omamných látek (a jejich sloučenin) převážně rostlinného původu, jež rozděljuje do čtyř seznamů. Jedná se o chemickou látku navozující útlum, poruchu vědomí a necitlivost k bolesti. Tento pojem se používá většinou v souvislosti s opiáty a opioidy.⁹ Pojem psychotropní látka byl vymezen Úmluvou OSN o psychotropních látkách z roku 1971. Psychotropní látka ovlivňuje psychiku a duševní procesy, takže v širším slova smyslu můžeme psychotropní látkou nazvat každou látku, která ovlivňuje centrální nervovou soustavu.¹⁰

Problematikou návykových látek se zabýval i Nejvyšší soud, který konstatoval, že pod tento pojem spadají i látky běžně užívané např. v domácnostech či při průmyslové výrobě (ředidla, čisticí prostředky apod.), a to v případě, že jsou schopny negativně ovlivnit psychiku člověka nebo jeho rozpoznávací schopnosti, popřípadě jeho sociální chování. Konkrétně se Nejvyšší soud zabýval oxidem dusným (rajským plynem), který mezi návykové látky zařadil.¹¹ V jiném usnesení Nejvyšší soud mezi ně počítá i rostlinu šalvěj divotvornou (*Salviadivinatorum*).¹² V obou případech konstatoval, že při splnění dalších podmínek se jejich prodejem může pachatel dopustit trestného činu šíření toxikomanie dle § 287 TZ.

1.3 Toxikomanie

Drogová závislost neboli toxikomanie je stav psychické či fyzické závislosti na drogách, které jsou užívány pravidelně a pod jejichž vlivem přitom dochází ke

---

⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře, 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5 s. 1380.

⁹ KOLEKTIV, Kamil Kalina a. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s 73.

¹⁰ KOLEKTIV, Kamil Kalina a. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s 90.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.

škodlivým následkům vůči osobě drogově závislé i vůči celé společnosti. V případě závislosti na více drogách hovoříme o tzv. polytoxikomanii. O drogové závislosti by se dalo mluvit v okamžiku, kdy osoba užívající drogu již není na droze nezávislá¹³ a droga se stala neoddelitelnou součástí jejího života.¹⁴ Toxikomanie je novější pojem, který nahradil starší pojem narkomanie.

V roce 1969 Komise znalců WHO definovala drogovou závislost jako *„psychický a někdy také fyzický stav vyplývající z vzájemného působení mezi živým organismem a drogou, charakterizovaný změnami chování a jinými reakcemi, které vždy zahrnují nutkání brát drogu stále nebo pravidelně pro její psychické účinky, a někdy také proto, aby se zabránilo nepříjemnostem plynoucím z její nepřítomnosti. Tolerance může být přítomna nebo nepřítomna. Osoba může být závislá na více než jedné droze.*

V roce 1983 potom komise expertů Světové zdravotnické organizace charakterizovala toxikomanii těmito znaky:

1. *psychickou (psychologickou) závislostí,*
2. *fyzickou (somatickou) závislostí, projevující se abstinčním syndromem, tj. příznakem vyskytujícím se při přerušení aplikace drogy,*
3. *zvýšenou schopností organismu vzdorovat účinkům drogy,*
4. *nutkavou potřebou opatřit si drogu bez ohledu na prostředky nebo důsledky jejího získání.*¹⁵

Jak již bylo zmíněno výše, existují 2 druhy drogové závislosti – psychická a fyzická. Psychická závislost je stav vzniklý konzumací drogy, který se projevuje přáním drogu opět požívat. Jedná se často o závislost na některé z okolností, které požívání drogy provázely.¹⁶ Teoreticky by se při přerušení podávání drogy neměly dostavit žádné tělesné abstinční příznaky, ve skutečnosti tomu tak však není a projevy naší psychiky jsou zpravidla doprovázeny i projevy fyzickými, například třesem či pocením. Jedná se o tzv. klamně abstinční příznaky.

---

¹³ V odborné literatuře se užívá pojmu *crawing*, tj. neovladatelná touha po opětovném brání drogy.

¹⁴ JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 176 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 234. ISBN 80-210-2234-5 s. 9.

¹⁵ JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 176 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 234. ISBN 80-210-2234-5 s. 10.

¹⁶ Může se jednat například o jistou společnost, konkrétní čas, ve který byla droga užívána, popřípadě forma drogy nebo rituál spojený s jejím užitím.

Fyzická závislost na droze je zpravidla spojena s dlouhodobým požíváním drogy, u některých drog však může dojít k fyzické závislosti již při krátkodobé konzumaci, výjimečně dokonce i v řádu několika dnů. Organismus, jenž je na droze závislý, se jí přizpůsobí do takové míry, že si vytvoří „pseudopotřebu“ a na případné přerušování přísunu dané drogy reaguje paradoxně abstinenčními příznaky, i když organismu toto přerušování přísunu drogy ve skutečnosti prospívá.¹⁷

1.4 Prekursor

Dalším důležitým pojmem je prekursor. Jedná se o chemickou látku, která se během výrobního procesu přidává do omamné či psychotropní látky. Je to v podstatě předstupeň konečné podoby této látky. Prekursor je v každém stanoveném výrobním postupu specifický a má zásadní vliv na konečnou podobu výrobku. V odborné literatuře se můžeme setkat s pojmem přímý (immediate) prekursor. Jedná se o takový prekursor, jehož účinek je posledním krokem k výrobě konkrétní látky.¹⁸

Dle zákona o návykových látkách¹⁹ se za prekursor označuje látka, která je uvedena v kategorii 1 přílohy Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. Nejvyšší soud k tomuto uvedl, že za prekursor se nepovažují jen látky vyjmenované ve výše zmíněném nařízení, ale rovněž léčivé přípravky, v nichž jsou uvedené látky obsaženy a to v případě, že uvedené látky lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodářskými prostředky.²⁰ Konkrétně toto usnesení zmiňuje látku pseudoefedrin.²¹ Podrobněji se prekursory zabývá zákon č. 272/2013 Sb. o prekursorech drog, který nabyl účinnosti 1. 1. 2014.

---

¹⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 12.

¹⁸ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Sv. 2., Praha: Justiční akademie České republiky, 2003, 269 s., s. 213.

¹⁹ § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

²⁰ Např. rozpuštěním ve vodě nebo v jiném roztoku, zahřátím nad otevřeným ohněm nebo jiným tepelným zdrojem, a to za použití zcela běžných nástrojů, náčiní či hospodářských zařízení.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011.

1.5 Jedy

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb. s účinností od 1. 1. 2010 pro účely trestního zákoníku stanovuje, co se považuje za jedy. Jedy představují všechny chemické látky, uvedené v příloze č. 1 tohoto nařízení²² a chemické směsi, které obsahují nejméně 7 % látky.²³ Za množství větší než malé jedy se pokládá takové množství, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.²⁴

1.6 Úzus, abúzus a misúzus

Konzumování drog v omezeném a kontrolovaném množství, které nepoškozuje zdraví, nazýváme úzus. Jedná se o užívání drog ve shodě se zájmy jednotlivce i společnosti. Takové užívání nesmí ohrožovat mezilidské vztahy a ekonomické poměry jednotlivce či jeho rodiny, popřípadě nesmí působit rušivě na chování člověka. U dětí a mladistvých je důležité, aby tím nedocházelo k narušování procesu jejich dospívání.

Pojem abúzus popisuje případy nadměrného užívání drog. Jedná se proto jak o případy příliš častého užívání, tak také o případy užívání v příliš velkém množství. Řadí se sem i užívání drog, které by za normálních okolností bylo v pořádku, avšak vzhledem k určité konkrétní skutečnosti se jedná o abúzus (např. užívání drogy v průběhu těhotenství, užívání v dětském a mladistvém věku či užívání při práci). Při nadměrném užívání drogy dochází k ovlivňování fyzického i duševního vývoje člověka do takové míry, že mizí jeho schopnost docházet ke správným úsudkům. V případě dětí a mladistvých (někdy i dospělých) dochází k nepříznivému ovlivňování dospívání a vyžívání organismu.

Je třeba zdůraznit, že neexistuje univerzálně platná definice pojmu úzus a abúzus. Různé kultury mohou chápat tuto problematiku rozdílně. Jako příklad lze uvést požívání alkoholických nápojů, které je v muslimských zemích zakázané, zatímco v zemích ovlivněných křesťanskou kulturou je požívání alkoholických nápojů společensky tolerováno. Chápání těchto pojmů se rovněž může měnit v rámci jedné kultury v průběhu času (viz období prohibice v USA).

---

²² § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

²³ § 1 odst. 1 písm. b) nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

²⁴ § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

Někdy se používá i pojmu misúzus. Tím je myšlena nevhodná aplikace léků a je při tom bezpředmětné, zda byl lék získán na předpis od lékaře či nějakou jinou cestou.²⁵

---

²⁵ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 14.

2. Historický vývoj právní úpravy

Je prakticky nemožné určit přesný moment, kdy lidstvo začalo užívat návykové látky, protože historie jejich užívání je pravděpodobně stejně stará jako lidstvo samo. Miroslav Nožina ve své knize *Svět drog v Čechách* upozorňuje na biochemika, mykologa a antropologa Aloise Pokorného, který v 19. století porovnával obrazce neolitického²⁶ umění se současnými uměleckými díly, vytvořenými pod vlivem návykových látek. Dospěl k závěru, že jsou si velmi podobné, ne-li dokonce totožné. Tuto shodu si vysvětluje tím, že tato neolitická díla byla tvořena pod vlivem muchomůrky červené. Návykové látky rovněž zanechaly svoji stopu v čarodějnictví. Ve středověké Evropě se používaly čarodějnické masti, díky kterým se čarodějnice mohli zúčastnit sabatu. Jeden z dochovaných receptů zmiňoval mimo jiné hašiš, konopné květy a květy vlčího máku.²⁷

První písemná zmínka o boji proti návykovým látkám na našem území se datuje k roku 1039, kdy byly vydány Břetislavovy Dekrety. Jedná se o soubor příkazů a zákazů, které vydal kníže Břetislav I. v polském Hnězdně nad hrobem sv. Vojtěcha. V dekretech je mimo jiné uvedeno, že krčma jest kořen všech špatností a nesmí se proto nové zakládat a existující přebírat. Přistižený krčmář měl být veřejně bičován a zabavené nápoje měly být vylity.²⁸

K výraznému rozmachu omamných látek však dochází až v 17. století. S rozvojem technologie rozpracování chemických metod čištění, koncentrace a oddělování látek se rozšiřuje i syntetická výroba nových látek. Díky zvyšující se poptávce po omamných látkách se zdokonaluje jejich masová výroba a velký rozvoj tím zaznamenává farmaceutický průmysl.²⁹

---

²⁶ Neolit nebo také mladší doba kamenná se datuje do doby zhruba 8 000 až 5 000 let před našim letopočtem.

²⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 49.

²⁸ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Vilém KNOLL a Alena RUNDOVÁ. *Mezníky českých právních dějin*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 231 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-27-x s. 26 – 28.

²⁹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 808591736x s. 50.

2.1 Období Rakouska-Uherska

Základem rakouského a později československého trestního práva se stal říšský zákoník č. 117/1852 o zločinech, přečinech a přestupcích. Jednalo se o první právní úpravu na našem území, která komplexněji postihovala zneužívání návykových látek. Zákon se však nezabýval držbou a užíváním omamných a psychotropních látek, ale spíše jejich šířením. Rovněž je nutno podotknout, že ve srovnání s dnešní úpravou, tresty nebyly příliš vysoké.

Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích upravoval zejména problematiku jedů a léčiv. Za trestné považoval neoprávněný prodej léčiv vnitřních i zevních (§ 354), nedbalost v chování a oddělení jedu (§ 368) a zanedbání dohledu nad jedovatou látkou (§ 370). Zákon již dbal na zvýšenou ochranu dětí a za trestné se považovalo podávání odvaru z makovic dětem (§ 377), avšak pouze v případě, že nastalo těžké poškození na těle nebo usmrcení následkem podání odvaru z makovic. Trestného činu se dopouštěl také ten, kdo bez lékařského či ranhojičského oprávnění provozoval takovouto živnost pomocí par éterových, to jest narkotizováním (§ 343).³⁰

Na konci 19. století je v našich končinách zdokumentováno několik případů zneužití morfinu, k jehož rozšíření dochází po skončení prusko-rakouské (1866) a později i prusko-francouzské (1870 - 1871) války. Během těchto válečných konfliktů byl morfin využíván jako lék pro utlumení bolesti. Závislosti na něm propadali převážně lékárníci a lékaři, popřípadě také pacienti, kteří byli morfinem nebo opiem léčeni. Nešlo tedy o nezákonný obchod s drogami, ale v drtivé většině případů o zneužívání morfinu distribuovaného pro lékařské účely. K masovému rozšíření těchto drog nedošlo, neboť si jej mohli dovolit jen bohatí občané. Na začátku 20. století se postupně do českých zemí dostává i kokain, ale jedná se o postup velmi pozvolný, neboť na rozdíl od morfinu u nás tato droga neměla žádnou trvalejší tradici. Ostatně ještě v roce 1912 profesor Kufner uvádí, že nemá žádnou zkušenost s kokainisty.³¹

---

³⁰ Historický nástin právní úpravy drogových trestných činů. *drogy-info.cz*. [online]. 5.12.2014 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/pravo_a_legislativa/zakon_pod_lupou/historicky_nastin_pravni_uprava_vy_drogovych_trestnych_cinu.

³¹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 50 – 54.

2.2 Období První republiky

Z důvodu recepce rakouského a uherského práva československým státem³² tvořil základ trestního práva československého původní rakouský trestní zákoník z roku 1852, kterým jsem se zabýval v kapitole 2.1. Zrušeny byly jen pasáže, které svým charakterem odporovaly republikánskému zřízení.³³

2.2.1 Haagská úmluva

Za první mezinárodní dohodu týkající se drogové problematiky je považována Mezinárodní úmluva o opiu, podepsána v roce 1912 v Haagu. Dohoda určila, že opium, morfin a kokain se smí užívat jen pro medicínské a zákonné účely. Zvláštnímu povolení podléhá i produkce a distribuce drog. K rozšíření této dohody došlo na konci první světové války, kdy byl do versailleského systému mírových smluv zahrnut i článek, díky kterému podpisem versailleské smlouvy každý smluvní stát automaticky ratifikoval i haagskou úmluvu. Takto se podařilo zajistit, že Haagskou úmluvu podepsalo 36 států. ČSR se stalo smluvní stranou 22. 4. 1922.

Na základě přistoupení k Haagské úmluvě vydala ČSR 29. 5. 1923 zákon č. 128/1923 Sb., o provádění mezinárodní opiové konvence. Dle tohoto zákona byl dozor nad výrobou, dovozem, prodejem, distribucí a vývozem návykových látek podroben úřednímu dozoru (§ 1). Způsob takového dozoru mělo stanovit vládní nařízení (§ 6), jež však bylo vydáno až v roce 1925. Dále je dle § 2 zakázáno vyrábět, dovážet, prodávat, rozdělat, požívat a vyvážet zpracované opium, jakož i škváru a veškeré zbytky opia vykouřeného. Nedodržením tohoto zákona se však člověk dopouštěl pouze přestupku a hrozila mu tím peněžitá pokuta do maximální výše 20 000 Kč. V případě nedobytnosti udělené pokuty mohl být peněžitý trest přeměněn až na 3 měsíce odnětí svobody (§ 7).

Tento zákon se potýkal s problémem, že z důvodu příliš mírných trestů nebyl dostatečně účinný a mezi pachateli docházelo k časté recidivě. Do Československa se rovněž často uchýlovali mezinárodní obchodníci s drogami, neboť jim vyhovovalo, že československé normy kvalifikovaly obchod s drogami pouze jako přestupek a

³² Zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

³³ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. přeprac. vyd. Praha: Leges, 2010, 640 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4 s. 400.

v případě přestupků nebylo možné jejich vydání do zahraničí. Vzhledem ke své výhodné geografické poloze a mírným zákonům se Československo stalo ve 20. a 30. letech výchozí zemí pro pašování drog a rovněž i jejich významným odbytištěm. Došlo zde k vysokému nárůstu počtu toxikomanů a bylo zřejmé, že stávající legislativa je nedostatečná.³⁴

2.2.2 Opiový zákon

Na všechny tyto výtky odpověděly legislativní orgány v roce 1938 zákonem č. 29/1938 Sb., tzv. opiovým zákonem.³⁵ Jeho význam spočíval zejména v tom, že zapracoval všechny nejvýznamnější mezinárodní protidrogové úmluvy, ke kterým Československo přistoupilo.

Úřednímu dozoru byla podrobena výroba, zpracování, příprava, rozdělování, obchod, dovoz, průvoz a vývoz návykových látek, které byly rozděleny do 4 skupin (§ 1), dále zákon definoval některé základní pojmy (§ 4). Opiový zákon stanovil, že k obchodování s látkami uvedenými v § 1 je potřeba živnostenského oprávnění a speciálního povolení (§ 10). Rovněž byla stanovena povinnost vést záznamy o těchto látkách, které bylo nutné uchovávat po dobu 5 let. Lékárníci a veterináři museli zaznamenávat všechny drogy vydávané na lékařské předpisy (§ 14).

Opiový zákon již na rozdíl od svého předchůdce nekvalifikoval jen přestupky, ale také přečiny a zločiny. Přestupky trestaly okresní úřady pokutou v rozmezí od 5 000 do 50 000 Kč nebo vězením v rozmezí od 24 hodin do 5 měsíců. Návykovou látku, která byla předmětem přestupku, mohl okresní úřad prohlásit za propadlou bez ohledu na to, komu náleží (§ 18). Přečiny a zločiny na rozdíl od přestupků neprojednávaly okresní úřady, ale byly projednávány před soudy. Za přečin byl pachatel potrestán odnětím svobody od 3 měsíců do 3 let a peněžním trestem od 5 000 do 50 000 Kč, zločiny byly trestány odnětím svobody v rozmezí od 1 roku do 5 let a peněžním trestem od 10 000 do 100 000 Kč (§ 19). Bez ohledu na výsledek trestního řízení soud prohlásil za propadlé ty předměty, které byly určeny k provedení trestného činu, stejně tak jako

---

³⁴ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 71 - 73.

³⁵ Zákon ze dne 27. ledna 1938, kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb.

předměty pomoci trestného činu vyrobené či získané (§ 22). Odsouzeným osobám mohlo být odebráno zvláštní povolení, zakázat výkon funkce či odebrat živnostenskou koncesi (§ 24).

2.3 Období po 2. světové válce

Pro poválečné období je typické, že se stále aktuálnějším stává boj proti zneužívání alkoholu. Nejprve vzniká zákon č. 87/1948 Sb., o potírání alkoholismu, který se zabýval potřebnými opatřeními, jež směřovaly k ochraně lidského zdraví před následky alkoholismu a rovněž se zabývaly protialkoholickým léčením. Ten je poté nahrazen zákonem č. 120/1962 Sb., o boji proti alkoholismu. Ani jeden z těchto zákonů však ještě neobsahoval ustanovení o toxikomanii.³⁶

Drogové delikty se také poprvé dostávají přímo do trestního zákonu č. 86/1950 Sb. Nalezeme je ve zvláštní části v § 197 a § 198. „*Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta a trestem peněžitým.*“³⁷ Přísnějšího trestu se dočká ten, kdo se dopustí daného trestného činu ve značném rozsahu, výdělečně nebo má-li takový čin za následek smrt nebo těžkou újmu na zdraví mnoha osob. Dále se uvádí: „*Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“³⁸ Dozajista je vhodné zde zmínit i § 186, který definoval trestní čin opilství. Stav nepřičetnosti si mohl pachatel dle tohoto ustanovení přivodit nejen požitím alkoholických nápojů, ale rovněž zneužitím jiných drog.

Ohledně státního dohledu nad obchodem a distribucí drog navázalo Československo na úpravu první republiky,³⁹ která nadále zůstávala v účinnosti, avšak upravovala ji pomocí nových vyhlášek.⁴⁰

---

³⁶ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 117.

³⁷ § 197 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

³⁸ § 198 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

³⁹ Konkrétně na zákon č. 29/1938, Sb., tzv. opiový zákon, podrobněji viz kapitola 2.2.2 a vládní nařízení provádějící opiový zákon č. 137/1938 Sb.

⁴⁰ Například nařízení č. 283/1953 (na Slovensku č 316/1953 Sb.).

2.3.1 Mezinárodní úmluvy

Produkce a obchod s drogami nabývá v 2. polovině 20. století neustále globálnějšího charakteru a mezinárodní společenství i konkrétní instituce se proto snaží najít vhodná opatření, pomocí kterých mohou reagovat na neustále se proměňující vývoj na drogové scéně. Klíčového významu dosáhla zejména OSN a její přidružené organizace.

Na půdě WHO v New Yorku byla 31. března 1961 podepsána Jednotná úmluva o drogách (Single Convention on Narcotic Drugs), která vstoupila v platnost až 31. března 1964. Za cíl si vytyčila sjednotit všechny do té doby podepsané mezinárodní smlouvy v této oblasti, neboť situace se již stávala značně nepřehlednou. Úmluva se rovněž zaměřila na vytvoření podmínek pro vybudování orgánů provádějících ustanovení Úmluvy (čl. 17), kontrolu pěstování rostlin, které slouží jako suroviny pro získávání omamných látek (čl. 22 - 28) a omezení výroby omamných látek pouze na množství používaná pro léčebné a omezené vědecké účely (čl. 29). Dále zakázala užívat konopí k jiným než léčebným účelům, úplně zakázala kouření a požívání opia i žvýkání kokových listů.⁴¹ Součástí úmluvy byl i seznam omamných látek rozdělených do 4 skupin, který mohla Komise OSN pro návykové látky průběžně doplňovat. ČSSR úmluvu s menšími výhradami k několika článkům podepsala 31. 7. 1961. Následně byl v roce 1972 podepsán Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách (Protocol Amending the Single Convention), který vstoupil v platnost 8. 3. 1975. Rozšířil povinnosti států ohledně spotřeby omamných látek a posílil úlohu Mezinárodního úřadu pro kontrolu omamných látek.⁴²

Až do roku 1971 byly předmětem mezinárodní ochrany pouze omamné látky. Spoustu závislostí však způsobovaly také psychotropní látky (například amfetamin či sedativa), neboť docházelo k stále častějšímu zneužívání těchto látek. Komise OSN pro omamné látky ve spolupráci s WHO připravila 21. února 1971 Úmluvu o psychotropních látkách (Convention on Psychotropic Substances). Úmluva byla podepsána ve Vídni a v platnost vstoupila 16. srpna 1976. Československo však úmluvu ratifikovalo až v roce 1988. Psychotropní látky Úmluva rozdělila do 4 skupin a každá

---

⁴¹ Byla stanovena přechodná doba od 15 do 25 let, po kterou musely státy upravit svoji legislativu. Nejzazším termínem byl 31. prosinec 1989.

⁴² ČSSR k Protokolu přistoupila až v roce 1988.

skupina měla trochu jiný způsob ochrany z důvodu různorodosti psychotropních látek. Jednotlivá opatření se podobala těm, které již obsahovala Jednotná úmluva o drogách, avšak byly přísnější. Výroba, obchod a distribuce psychotropních látek se do budoucna povolovaly státními orgány a jednotlivé vlády mohly jejich dovoz omezit nebo tyto návykové látky přímo zakázat.

Dnes je bezpochyby zřejmé, že se ČSSR dopustila velké chyby, když na jednu stranu sice Jednotnou úmluvu o omamných látkách přijala, avšak Úmluvu o psychotropních látkách již nikoliv (respektive přijala, ale až v roce 1988). Miroslav Nožina se domnívá, že důvodem nebyla jen přílišná byrokracie tehdejšího režimu, ale svoji roli beze sporu hrálo i to, že zodpovědné orgány drogovou problematiku podcenily a také nechtěly na tento problém příliš upozorňovat. V konečném důsledku nebyla nedostatečná legislativa schopna účinně reagovat na vývoj ve světě drog a zejména nedokázala v 70. letech zachytit stále silící trend zneužívání léků a původně léčebných preparátů.⁴³

2.4 Trestní zákon 140/1961 Sb.

Dne 1. ledna 1962 nabyl účinnosti trestní zákon č. 140/1961 Sb., který obsahoval dvě základní skutkové podstaty týkající se zneužití návykových látek. Až na drobné změny jsou téměř totožné se zněním v předešlém trestním zákoně č. 86/1950 Sb. Jedna z výrazných změn, které tento zákon přinesl, byla možnost uložit alternativní tresty za trestné činy související se zneužíváním návykových látek. Kromě trestu odnětí svobody zákon umožnil uložit pachatelům i peněžitý trest nebo nápravné opatření ve formě srážek ze mzdy.

„Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.“⁴⁴ Přísnějšího trestu se dočkal ten, kdo získal takovým činem značný prospěch, způsobil-li takovým činem těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt. Nově se postupovalo s větší přísností rovněž v případě, spáchal-li takový čin jako člen organizované skupiny. Naopak nový text zákona již neobsahoval přitěžující okolnost spáchání trestného činu z důvodů vředlečných.

⁴³ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 114 - 119.

⁴⁴§ 187 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb.

Následující paragraf se zabýval prekursory: „*kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět způsobilý k nedovolené výrobě omamných prostředků nebo jedů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.*“⁴⁵ Ke změně došlo i u trestného činu opilství, který byl definován v § 201 a na rozdíl od předešlé úpravy se ho nyní pachatel mohl dopustit pouze po požití alkoholických nápojů a nikoliv jiných návykových látek.

2.4.1 Související právní úprava

To, co je považováno za omamné prostředky a jedy ve smyslu § 187 a 188, určí dle § 195 trestního zákona vyhláška ministerstva spravedlnosti. Dlouhou dobu zůstávala v účinnosti vyhláška č. 167/1955 Ú.l., která byla nahrazena až v roce 1967 společnou vyhláškou ministerstva zdravotnictví a spravedlnosti č. 57/1967 Sb. Ta byla vydána na základě tohoto zákonného zmocnění a na základě zmocnění ve vládním nařízení č. 56/1967 Sb. Obsahovala seznam omamných látek, které zde byly rozděleny do tří skupin podle míry nebezpečí chorobného návyku, psychických změn a nebezpečí zneužití.

Brzy se však ukázalo, že seznam látek sice věrně kopíruje Jednotnou úmluvu o omamných látkách, ale československá legislativa už nebyla schopna pružně reagovat na změny ve zvycích místních toxikomanů. Těm brzy došlo, že bude mnohem bezpečnější zaměřit se na látky, které v seznamu kontrolovaných látek uvedeny nejsou. Nastala tak paradoxní situace, kdy například na seznamu sice byl uveden amfetamin, avšak toxikomani začali vyrábět, přechovávat a užívat metamfetamin (pervitin), který je svým složením amfetaminu velmi podobný, ale na seznamu již uveden nebyl.⁴⁶ Ministerstvo zdravotnictví reagovalo velmi pomalu a trvalo dlouhých 8 let, než byla tato látka konečně do seznamu přidána.⁴⁷

Této problematice se věnoval i Nejvyšší soud, který se v roce 1984 zabýval ve svém výkladovém stanovisku toxikomany, kteří využívají k nitrožilní aplikaci drogy

---

⁴⁵ § 188 zákona č. 140/1961 Sb.

⁴⁶ Situace, kdy se dá na trhu sehnat nová substance, která je svojí strukturou i účinky podobná kontrolovaným drogám, avšak není uvedena v seznamu nelegálních látek, se v odborné literatuře nazývá „designer drugs“.

⁴⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 119 - 120.

získané z volně dostupných léčiv. Soud za omamnou látku ve smyslu vládního nařízení č.56/1967 Sb. označil též roztok rozšířeného léku Alnagon, který obsahoval kodein.⁴⁸

Vyhláška č. 56/1967 Sb. byla dvakrát aktualizována⁴⁹ a v roce 1989 nahrazena nařízením vlády ČSR č. 192/1988 Sb., o jedech a jiných látkách škodlivých zdraví. K nařízení byl připojen značně rozšířený seznam omamných látek.

Poválečná úprava se nezabývala ochranou lidského zdraví před následky nealkoholových drog, to se změnilo až v roce 1989 zákonem ČNR č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Nejprve bylo zamýšleno předešlý zákon jen aktualizovat (míněno zákon č. 120/1962 Sb.), ale nakonec byl vypracován zákon nový, neboť ten předešlý byl shledán nepoužitelným. S přípravou zákona se započalo již v roce 1972, avšak účinným se stal až za dlouhých 17 let, mimo jiné i proto, že nikdo nechtěl být za toxikomany zodpovědný a jednotlivá ministerstva si vzájemně tuto zodpovědnost přehazovala.⁵⁰

2.4.2 Novelizace zákona č. 140/1961 Sb.

První velká novelizace tzv. drogových trestných činů proběhla v roce 1990 zákonem č. 175/1990 Sb. V rámci dekriminalizace upustil trestní zákon od postihování přechovávání látek pro vlastní potřebu v § 187. Neznamenalo to však, že by takové chování nešlo nijak postihnout, to bylo možné učinit v přestupkovém řízení.⁵¹ Zároveň byla upravena terminologie zákona, kdy pojem „omamné prostředky“ nahradil pojem „omamné a psychotropní látky“. Novelizace rovněž zpřísnila trestní postih za jednání, kterým jsou omamné a psychotropní látky šířeny. Zcela nově se v zákoně objevila definice pojmu návyková látka: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“⁵² Do § 187 byl začleněn pojem „proveze“ jako reakce na to, že vzhledem ke své geografické poloze se Československo stávalo častým tranzitním místem pro obchod s drogami.

---

⁴⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 21.

⁴⁹ Byla doplněna vyhláškami č. 146/1980 Sb. a č. 127/1984 Sb.

⁵⁰ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 123.

⁵¹ Jednalo se o přestupek dle § 29 odst. 1 písm. g) zákona č 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁵² § 89 odst. 13 (později 10) zákona č. 140/1961 Sb.

Dále došlo k značnému rozšíření okolností podmiňujících využití vyšší trestní sazby. Nově se pachatel dočkal vyššího trestu, dopustil-li se trestného činu ve smyslu § 187 ve větším rozsahu, vůči osobám mladším 18 let, způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví (do té doby jen těžká újma na zdraví více osob) nebo spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu byly novelizací zařazeny i do § 188. Jednalo se o situace, kdy došlo k činu spáchanému ve větším rozsahu, získal-li takovým činem pachatel značný prospěch nebo byl-li čin spáchán na osobě mladší 18 let.

Uzákoněný § 188 se novelou vrátil ke koncepci trestního zákona z roku 1950 a nově vyžadoval, aby byl předmět „přímo“ určený k výrobě drogy, jejíž výroba, opatření či přechovávání bylo trestné. V předešlém znění zákona stačilo, aby k tomu byl takový předmět „způsobilý“, což dozajista usnadňovalo dokazování trestné činnosti, ale zároveň docházelo k přílišnému rozšiřování podmínek trestní odpovědnosti.⁵³

Do trestního zákona byl nově zařazen nový trestný čin šíření toxikomanie, který postihoval toho „*kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.*“⁵⁴ Přísnějšího trestu se dočkal ten, kdo spáchal takový čin vůči osobě mladší 18 let.

Na začátku této kapitoly jsem zmínil, že novelizací trestního zákona došlo k upuštění od potrestání pro přechovávání látek pro vlastní potřebu. To mělo za následek, že se téměř okamžitě spustila ohledně tohoto kroku debata mezi odbornou veřejností. Brzy se totiž ukázalo, že v praxi se dealeri, u kterých byly drogy nalezeny, odvolávali na tuto skutečnost a bylo těžké jim prokázat opak. Orgány činné v trestním řízení se tak často dostávaly do důkazní nouze a byly nuceny trestní stíhání zastavit. Někteří odborníci se navíc domnívali, že tímto krokem se náš právní řád dostal do rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv. Naopak zastánci této právní úpravy argumentovali zájmem na ochraně práv a svobod jedince, neboť za jeden z implicitních principů českého právního řádu považovali skutečnost, že sebepoškození není trestné. Dále argumentovali tím, že nelze trestat samotné

---

⁵³ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 22.

⁵⁴ § 188a odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb.

požívání drog a tím spíše držení drog, které je pouze přípravou pro konzumaci.⁵⁵ Všechny tyto debaty vyústily v další novelu, která významně ovlivnila trestní činnost související se zneužíváním návykových látek, v zákon č. 112/1998 Sb. Dle překladatelů novely si její předložení vyžádala zejména vázanost ČR mezinárodními smlouvami.⁵⁶ K nejzásadnějším změnám, které novela přinesla, patřil fakt, že do zákona se znovu vrátil trestněprávní postih za přechovávání drog: „*Kdo bez povolení přechovává pro sebe omamné látky nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*“⁵⁷ Přísnějšího trestu se dočkal ten, kdo spáchal takový čin ve větším rozsahu.

Pozměněn byl i § 187. Novela rozšířila možnosti nakládání s omamnými a psychotropními látkami o nabízení, zprostředkování a prodej drog. U § 188 byla trestnost rozšířena i na nelegální nakládání s přípravky obsahujícími omamné a psychotropní látky a prekursory. U obou trestných činů došlo ke zvýšení trestní sazby a ke změnám u okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Z výčtu trestů, které lze uložit samostatně, byl vypuštěn peněžitý trest, takže nadále zůstal jediným samostatně uložitelným trestem jen trest odnětí svobody.⁵⁸

Na závěr ještě v krátkosti zmíním novelu č 134/2002 Sb. účinnou od 1. 7. 2002. Ta u trestného činu šíření toxikomanie přidala jako přitěžující okolnost situaci, kdy byl čin popsán v základní skutkové podstatě šířen tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

2.5 Současná právní úprava

Problematika návykových látek je natolik široké téma, že ji alespoň okrajově upravuje velké množství právních předpisů. Zmíním zde jen tři z nich, které považuji za nejzásadnější, takže se rozhodně nejedná o taxativní výčet.

---

⁵⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 24.

⁵⁶ Jednalo se o Úmluvu OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, ke které ČR v roce 1991 přistoupila. Smluvní státy se v ní zavázaly, že budou trestně stíhat přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu. Konkrétní právní úpravu ponechala Úmluva na smluvních státech.

⁵⁷ § 187a odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb.

⁵⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 23 - 24.

2.5.1 Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Ačkoliv se trestní zákon č. 140/1961 Sb. dočkal velkého množství novelizací, dne 1. 1. 2010 jej nahradil nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.). Na otázku, proč bylo nutné přijmout nový trestní zákoník, se v důvodové zprávě snaží odpovědět jeho předkladatelé. Uvádí, že hluboké změny, ke kterým došlo po pádu totalitního režimu, se výrazně promítly do všech oblastí života společnosti včetně trestního práva. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. byl sice mnohokrát novelizován, ale tyto novelizace reagovaly jen na aktuální potřeby vyvolané dynamikou kriminality a do koncepčního pojetí trestního zákoníku zasahovaly jen minimálně. Ve výsledku trestní zákon jen obtížně reagoval na měnící se společenskou realitu a neposkytoval dostatečnou ochranu svobod a práv jednotlivce.⁵⁹

V následujících kapitolách se budu zabírat trestnými činy souvisejícími se zneužíváním návykových látek, které jsou zařazeny do hlavy VII. zvláštní části nazvané Trestné činy obecně nebezpečné.⁶⁰ Jedná se o tyto trestné činy:

- § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
- § 284 Přeochovávání omamné a psychotropní látky a jedu
- § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku
- § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
- § 287 Šíření toxikomanie

Trestné činy obecně nebezpečné se vyznačují tím, že je s nimi zpravidla spojeno nebezpečí ohrožující život a zdraví většího počtu lidí (např. požár či závažná dopravní nehoda) nebo je ohrožen cizí majetek ve velkém rozsahu. Obecně k jejich dokonání většinou stačí, aby došlo k ohrožení chráněného zájmu, porucha takového zájmu není nutná k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty, takové trestné činy se nazývají ohrožovací trestné činy. Pokud chráněnému zájmu vznikne porucha, je tím často

---

⁵⁹ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku. *Trestní zákoník*. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.

⁶⁰ Trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb. došlo ke změně systematiky zvláštní části, která vystihuje závažnost zájmů chráněných zákonem, které trestní zákoník chrání. Proto na prvním místě již nejsou trestné činy proti republice, ale trestné činy proti životu a zdraví.

naplněna okolnost zvláště přitěžující a podmiňující použití vyšší trestní sazby.⁶¹ U drogových trestných činů je objektem zájem na ochraně společností a lidí před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovaného nakládání s látkami, o kterých to stanoví zákon. Rovněž je zde objektem zájem společnosti na ochraně před ohrožením zneužívání těchto látek.⁶²

Oproti předešlé právní úpravě přibyl jeden nový trestný čin - nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Nově rovněž trestní zákoník u některých skutkových podstat rozlišuje, zda drogy přechovávané v množství větším než malém jsou drogy konopné nebo jiné a určuje za ně jinou trestní sazbu.

Do konce roku 2013 nařízení vlády vydané na základě § 289 odst. 2 TZ stanovovalo, jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a přípravků, které je obsahují. Situace se změnila nálezem Ústavního soudu⁶³ ze dne 23. července 2013, kterým Ústavní soud zrušil část ustanovení § 289 odst. 2 TZ týkající se množství většího než malého a část nařízení vlády č. 467/2009 Sb., konkrétně ustanovení § 2 a přílohu tohoto nařízení, které dané množství větší než malé u omamných a psychotropních látek určovaly. Díky tomuto nálezu od 1. 1. 2014 množství větší než malé určují soudy. Podrobněji se této problematice věnuji v kapitole 4.1.1. Dle § 289 TZ vláda dále nařízením stanoví, co se považuje za jedy⁶⁴ ve smyslu trestního zákoníku, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku⁶⁵ a jaké je jejich množství větší než malé.

2.5.2 Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách

Od 1. 1. 1999 je nakládání s omamnými a psychotropními látkami upraveno podrobněji v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (dále jen „ZoNL“). Tento zákon upravuje zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi, zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku a dále upravuje pěstování máku, konopí a koky a vývoz, dovoz a zneškodňování makoviny.⁶⁶ Zákon

---

⁶¹ KUCHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8 s. 343.

⁶² JELÍNEK, Jirí. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 968 s. Student (Leges). ISBN 978-80-8757-664-9 s. 752.

⁶³ Nález Ústavního soudu byl publikován dne 23. srpna 2013 pod č. 259/2013 Sb.

⁶⁴ Nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

⁶⁵ Nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

⁶⁶ § 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

rovněž definuje pojem návykové látky (viz kapitola 1.2) a další důležité pojmy. Byl mnohokrát novelizován, například v souvislosti se vstupem ČR do EU, dále došlo novelizací ke zpřísnění přístupu k přípravkům obsahujícím efedrin a pseudoefedrin a zejména byl mnohokrát doplněn seznam příslušných látek.⁶⁷

K několika zásadním změnám týkajících se tohoto zákona došlo také v roce 2014. Novela č. 273/2013 Sb. oddělila seznamy návykových látek, které již nadále nejsou přílohou tohoto zákona, ale jsou upraveny v nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Vláda a parlament si od tohoto kroku slibují rychlejší a efektivnější reakci na výskyt nových návykových látek. Rovněž došlo k vyjmutí problematiky prekursorů ze zákona o návykových látkách, které jsou nyní upravené v samostatném zákoně č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

2.5.3 Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog je účinný od 1. 1. 2014 a vznikl vyjmutím této materie ze zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie⁶⁸ některé povinnosti podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů státní správy, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činností související s prekursory drog. Dále upravuje působnost správních orgánů při výkonu státní správy ohledně prekursorů drog, provádění kontroly dodržování povinností a sankce za porušení povinností stanovených tímto zákonem a přímo použitelnými předpisy Evropské unie.⁶⁹ Seznam prekursorů drog a jejich ročních množstevních limitů je vymezen nařízením vlády č. 458/2013 Sb.

---

⁶⁷ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 25.

⁶⁸ Jedná se o Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. Nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

⁶⁹ § 1 zákona č. 272/2013 Sb.

3. § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná.

3.1 Znaky základní skutkové podstaty

„Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s jedy, omamnými a psychotropními látkami, přípravky obsahujícími omamnou nebo psychotropní látku a

prekursory.⁷⁰ Základní skutková podstata se nijak výrazně neodklonila od předešlé právní úpravy.⁷¹ Z hlediska objektivní stránky se trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, precursor nebo jed. Takový člověk bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.⁷² Jak je vidět, došlo zde jen ke dvěma menším změnám. Nyní se přímo do skutkové podstaty § 283 TZ dostává možnost uložení peněžitého trestu a slovo „nabízí“ z předešlé právní úpravy bylo nahrazeno slovem „nabídne“.

Subjektem může být každá fyzická osoba a dle § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, se tohoto trestného činu může dopustit i osoba právnická. Je zde vyžadován úmysl spáchat trestný čin. Trestní zákoník v § 289 TZ odkazuje na zvláštní právní předpisy, které stanovují, co zákon považuje za omamnou a psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou a psychotropní látku, precursor a jedy. Jedná se však o normy mimotrestní, na které trestní zákoník pouze odkazuje a proto v případě jejich neznalosti, se nejedná o omyl skutkový, ale o omyl právní. Takové chování pak nelze pachateli přičítat, v případě že se jedná o omyl omluvitelný ve smyslu § 19 TZ. Jako příklad takového omluvitelného omylu lze uvést situaci, kdy pachatel nevědomky dovezl do České republiky omamnou či psychotropní látku, ačkoliv k jejímu dovozu je nutné povolení dle zákona č. 167/1998 Sb, o návykových látkách.⁷³

Vědomostní složkou úmyslného zavinění se zabýval i Nejvyšší soud, který ve svém usnesení konstatoval, že z hlediska vědomí pachatele u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 TZ není nutné, aby se přesně orientoval v legislativě Evropského společenství, ani není nutné, aby přesně znal definici všech pojmů. Zde se jednalo o definici precursoru. Pro naplnění subjektivní stránky tohoto trestného činu je postačující, že

---

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2862.

⁷¹ § 187 zákona č. 140/1961 Sb., podrobněji v kapitole 2.4.

⁷² § 283 odst. 1 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

⁷³ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8 s. 371.

pachatel zná materiální obsah uvedeného pojmu. V tomto konkrétním případě pachatel prokazatelně věděl, že lék Cirrus obsahuje látku pseudoefedrin, která slouží k výrobě omamných a psychotropních látek, což bylo z hlediska subjektivní stránky vyhodnoceno jako dostačující.⁷⁴

Je pravdou, že pro naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu dle § 283 odst. 1 TZ není trestním zákoníkem stanovené minimální množství omamné či psychotropní látky, se kterou musí pachatel nakládat. Vzhledem k zásadě subsidiarity trestní represe vyjádřené v § 12 odst. 2 TZ je však třeba vždy posuzovat konkrétní okolnosti případu⁷⁵ z hlediska společenské škodlivosti a z povahy a závažnosti trestného činu podle hledisek uvedených v § 39 odst. 1 a odst. 2 TZ.⁷⁶

Trestného činu nedovolené výroby dle § 283 TZ se může dopustit i lékař, který pacientům neoprávněně předepíše léky obsahující omamné nebo psychotropní látky v případě, že je alespoň srozuměn s tím, že druh či množství předepsaných léků neodpovídá zdravotnímu stavu pacienta a hrozí zneužití těchto léků.⁷⁷

3.1.1 Neoprávněně vyrobí

Pojem neoprávněnost je dovozován ze zákona č. 167/1999 Sb., o návykových látkách a ze zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, které k zacházení s návykovými látkami, jejich přípravky a s prekursory stanovují povolení k zacházení. Pokud s těmito látkami někdo zachází bez povolení, půjde o neoprávněné zacházení.

Výrobou se rozumí jakékoliv zhotovení nebo vytvoření zákonem definované látky, bez ohledu na chemický či technologický postup a bez omezení jen na určité postupy, kterými lze takovou látku získat.⁷⁸ Nepatří sem však pouhá produkce (pěstování) rostlin, neboť takové chování je postižitelné za podmínek stanovených trestním zákonem v § 285 TZ. Pojmem „produkce“ je myšleno dle čl. 1 písm. t) Jednotné úmluvy o omamných látkách proces spočívající v získání opia, listů koky, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují a pojmem pěstování je myšleno dle čl. 1 písm. i) Jednotné úmluvy o omamných látkách pěstování opiového

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 4 Tdo 1466/2012.

⁷⁵ Je třeba přihlížet k druhu konkrétní omamné a psychotropní látky, její kvalitě vyjádřené množstvím účinné látky, intenzitě újmy, která hrozila a která nastala, k délce neoprávněné manipulace, pohnutce činu, případně jakou odměnu za ni pachatel získal, apod.

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. listopadu 2003, sp. zn. 5 Tdo 1238/2003.

máku, keře koka a rostliny konopí. Pod ustanovení § 283 TZ by pěstování rostlin spadalo pouze za předpokladu, že by pachatel nepěstoval jen pro vlastní potřebu, ale pěstování by bylo určeno pro prodej či jinou distribuci. K obdobnému závěru došel i Nejvyšší soud, který konstatoval, že samotné pěstování rostliny konopí, nelze zároveň ztotožňovat s pojmem „výroba“ omamné a psychotropní látky. O výrobu by se jednalo v případě, pokud by sklizená rostlina konopí byla jako vstupní komponent dále upravována, buďto do stavu způsobilého k okamžité spotřebě ve formě marihuany, či k získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu, čili THC.⁷⁹

3.1.2 Neoprávněně doveze, vyveze, proveze

Dovoz, vývoz⁸⁰ a průvoz postihuje situace, při kterých dochází k přepravě zakázaných látek z jednoho státu do jiného. Této problematice se dotýká velké množství zvláštních předpisů.⁸¹ Dovozením se rozumí přesun zákonem stanovených látek z cizí země na území České republiky, vývozem naopak přesun takového zboží z území České republiky do zahraničí a v případě provedení dochází k přepravě zboží z území cizího státu přes Českou republiku na území třetího státu.⁸²

ZoNL stanovuje, že „*ke každému jednotlivému vývozu návykových látek a přípravků je třeba povolení Ministerstva zdravotnictví (dále jen "vývozní povolení")*“.⁸³ Zákon obsahuje i několik výjimek, za kterých se vývozní povolení nevyžaduje (§ 20 odst. 2). K dovozu návykových látek a přípravků je rovněž třeba povolení Ministerstva zdravotnictví (§ 21 odst. 1) a zákon i v tomto případě upravuje situace, kdy povolení není třeba (§ 21 odst. 2). Ohledně přepravy drog je místem spáchání trestného činu dle § 283 TZ na území České republiky každé místo, kterým se při převozu drog projede.⁸⁴

Vývoz a dovoz prekusorů je upraven nařízením Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. Toto nařízení však upravuje pouze pravidla

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.

⁸⁰ Pojmy dovoz a vývoz jsou rovněž definovány v čl. 1 písm. m) Jednotné úmluvy o omamných látkách.

⁸¹ Celní zákon č. 13/1993 Sb., zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech atd.

⁸² KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8 s. 369 - 370.

⁸³ § 1 odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2001, sp. zn. 7 Nd 41/2001.

sledování povoleného obchodu s prekursory drog a proto přímo nedopadá na nelegální transporty prekursorů určených ke zneužívání toxikomany.⁸⁵

3.1.3 Neoprávněně nabídne, zprostředkuje, prodá

Dále může pachatel naplnit skutkovou podstatu trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy prostřednictvím neoprávněné nabídky, zprostředkování a prodeje těchto látek. O nabídnutí se jedná v případě jednorázové nabídky, kterou se pachatel snaží jinému danou látku poskytnout. Nejčastěji se bude jednat o nabídku prodeje, ale jsou možné i jiné formy, např. darování. Nabídka může být výslovná či konkludentní a k dokonání trestného činu není relevantní, zda byla nabídka přijata.

Při zprostředkování zprostředkovatel zajišťuje kontakt mezi osobami budoucího kontraktu, jehož předmětem bude přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed. Zprostředkovatel v takovém případě s danou látkou přímo nenakládá, ale takové jednání pouze zprostředkuje. Nejčastějším případem je zajištění kontaktu mezi výrobcem a kupujícím.

V případě úplatného převodu drogy mezi prodávajícím a kupujícím se jedná o prodej drogy. Kupujícím nemusí být konečný spotřebitel, může se jednat např. i o překupníka, který bude drogy dále prodávat. Ve všech třech případech se musí jednat o jednání vůči jinému a stejně jako v ostatních případech je i zde nutné, aby se jednalo o neoprávněné jednání.⁸⁶

3.1.4 Neoprávněné přechovávání a jiné opatření jinému

Přechováváním se rozumí jakákoliv držba omamné a psychotropní látky nebo jedu pro jiného.⁸⁷ Pachatel nemusí mít danou látku přímo u sebe, může ji mít uloženou u známého či v bance nebo může ji mít zakopanou v zemi apod. Rozhodující je, aby byla v jeho moci. Z hlediska trestnosti ustanovení § 283 odst. 1 TZ neuvádí žádné potřebné minimální množství látky. Množství přechovávané látky však může hrát roli z hlediska

---

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2867.

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2868.

⁸⁷ V případě přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu pro sebe v množství větším než malém, bude aplikován § 284 TZ.

společenské nebezpečnosti trestného činu, zejména je třeba zvažovat, zda je takové množství schopné v daném případě ohrozit zdraví člověka.⁸⁸ Délka držení sice není přímo zákonem stanovena, Nejvyšší soud se však ohledně délky držení vyjádřil, že za přechovávání lze považovat alespoň několik hodin trvající držení takové látky. Tato doba je nutná k projevení dispoziční moci držitele.⁸⁹

Pokud dojde k opatření dané látky jiným způsobem, než výslovně uvedeným v základní skutkové podstatě trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, pak takové jednání spadá pod pojem „jinak jinému opatří“. Může se jednat například o výměnu, ale i o jednání, které naplňuje podstatu jiného trestného činu (např. krádeže).⁹⁰ K naplnění skutkové podstaty však nedochází v případě, že obviněný danou látku pouze obdrží, neboť takové jednání nenaplňuje žádnou z alternativ taxativně uvedených v tomto ustanovení. Ustanovení § 283 TZ požaduje, aby pachatel poté s danou látkou dále disponoval.⁹¹

3.2 Kvalifikovaná skutková podstata

3.2.1 Těžká újma na zdraví a smrt

Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude potrestán pachatel, který při nedovolené výrobě a jiném nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy způsobí těžkou újmu na zdraví.⁹² O těžkou újmu na zdraví se jedná v případě, kdy jsou dodrženy dvě základní podmínky. Musí se jednat o vážnou poruchu zdraví nebo jiné vážné onemocnění a taková porucha musí odpovídat některému z taxativně vymezených případů v trestním zákoně: zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo delší dobu trvající porucha zdraví.⁹³ Jednotlivé případy se mohou překrývat a za delší dobu trvající poruchu zdraví považují

---

⁸⁸ JELÍNEK, Jirí. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 968 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-64-9 s. 755 – 756.

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003.

⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2868.

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. října 2004, sp. zn. 5 Tdo 1167/2004.

⁹² § 283 odst. 3 písm. a) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

⁹³ § 122 odst. 2 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

soudy alespoň 6 týdnů. Z hlediska subjektivní stránky je dostatečná nedbalost.⁹⁴ Toto ustanovení je ve vztahu speciality k trestnímu činu těžkého ublížení na zdraví dle § 145 TZ, proto před ním bude mít aplikační přednost a jejich jednočinný souběh je vyloučen.

Stejná pravidla platí i pro kvalifikovanou skutkovou podstatu dle § 283 odst. 4 písm. a) TZ, zde však musí dojít k těžké újmě na zdraví alespoň dvou osob nebo k způsobení smrti. V případě smrti se bude postupovat podle tohoto ustanovení pouze za předpokladu, že půjde o nedbalostní jednání. Způsobil-li pachatel smrt úmyslně, bude se jednat o trestný čin vraždy dle § 140 TZ v souběhu s trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ.⁹⁵ Nejvyšší soud ve svém usnesení z 27. listopadu 2012 dospěl k závěru, že z hlediska zavinění za újmu na zdraví si pachatel, který je dlouholetým uživatelem drog a znalcem drogového prostředí, musí být vědom toho, že jím prodaná dávka drogy může být pro kupujícího smrtelná. Není podstatné, zda má konkrétní představu o možném následku v podobě smrti.⁹⁶

3.2.2 Rozsah spáchání trestného činu

Jednou z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je rozsah spáchání, kterým se zákonodárce snaží postihnout míru škodlivosti daného trestného činu. Ustanovení § 283 odst. 2 písm. c) TZ upravuje situace, kdy pachatel nedovoleně vyrobí či jinak nakládá s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve značném rozsahu. V takovém případě mu hrozí odnětí svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutí majetku. Obdobně odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v základní skutkové podstatě ve velkém rozsahu.⁹⁷ Rozsah spáchání rovněž hraje roli v případě, že obětí tohoto trestného činu je dítě, ale tomu se věnuji podrobněji až v následující kapitole 3.2.3. Jedná se o značně komplikovanou problematiku, což dokazuje i velké množství soudní judikatury, která se rozsahem spáchání zabývá.

---

⁹⁴ U kvalifikované skutkové podstaty obecně postačí k zavinění nedbalost, pokud zákon přímo nestanoví, že je nutný úmysl. Viz § 17 písm. a) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2874.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. 4 Tdo 1357/2012.

⁹⁷ § 283 odst. 3 písm. c) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

V trestním zákoníku nalezneme čtyři kvantifikační stupně rozsahu spáchání: množství větší než malé, větší rozsah, značný rozsah a velký rozsah. Oproti trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb. se jedná o rozšíření, neboť ten rozlišoval pouze množství větší než malé a větší rozsah. Jednotlivé stupně nebyly nijak definovány a soudy se touto problematikou opakovaně zabývaly.⁹⁸ Soudní praxe se později ustálila na výkladu, který vydal nejvyšší státní zástupce pod č. 6/2000, resp. nejvyšší státní zástupkyně pod č. 2/2006 a č. 1/2008 Sbírky pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství za účelem sjednocení postupu státních zástupců při postihu drogových trestných činů. Státní zastupitelství považovalo za rozhodující kritérium množství dané látky. Ačkoliv nebyl tento výklad soudně závazný, soudy ho respektovaly. Ještě se mu budu později věnovat.

Stejně jako v minulé právní úpravě i v té současné nejsou kvantifikační stupně rozsahu spáchání v zákoně nijak definovány a vše je ponecháno na soudním uvážení. Domnívám se, že k tomuto kroku zákonodárce přistoupil, neboť faktory, které by mohly ovlivnit míru škodlivosti, se případ od případu mohou natolik lišit, že z hlediska principu spravedlnosti je nutné k nim vždy přistupovat zcela individuálně. Soudy rovněž v minulosti, jako vodítko k určení rozsahu spáchání trestného činu, využívaly nařízení vlády č. 467/2009 Sb., které určovalo jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Ustanovení § 2 a příloha tohoto nařízení, které dané množství určovaly, však byly zrušeny nálezem ÚS č. 259/2013 Sb.⁹⁹ Nadále je toto množství určováno pouze soudní praxí stejně jako rozsahy spáchání trestné činnosti.

Vývoj chápání pojmů týkajících se rozsahu, lze názorně prezentovat na změně přístupu senátu 7 Tdo Nejvyššího soudu. Jak jsem již v této kapitole zmiňoval, pokyn obecné povahy nejvyššího státního zastupitelství považoval za rozhodující kritérium rozsahu spáchání množství návykové látky. Konkrétně vycházel z toho, že množství „větší než malé“ je u každé látky určeno a jednotlivé rozsahy jsou pak dány násobky tohoto množství, respektive násobky jednotlivých rozsahů. Ze stejné premisy vycházel i senát 7 Tdo¹⁰⁰, který ve své rozhodovací činnosti „*pro stanovení hranice rozsahů vycházel z dosavadní soudní praxe aplikované za účinnosti trestního zákona (tj. do 31.*

---

⁹⁸ Např. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí č. 46/2000 Sb. rozh. tr. definoval množství větší než malé.

⁹⁹ Podrobněji v kapitole 4.1.1.

¹⁰⁰ Např. ve svých usneseních sp. zn. 7 Tdo 1337/2010 a sp. zn. 7 Tdo 12/2011.

12. 2009), která určovala vzájemný poměr mezi „množstvím větším než malým“ a „větším rozsahem“, nakolik trestní zákon obsahoval pouze tyto dva znaky charakterizující rozsah omamné a psychotropní látky. Podle senátu 7 Tdo výraznější diference okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, jak ji stanoví trestní zákoník účinný od 1. 1. 2010, rozhodně není důvodem pro to, aby se nějak zásadně měnil výklad pojmu „ve větším rozsahu“, tj. výklad pojmu, který v souvislosti s vymezením rozsahu spáchání trestného činu používají oba kodexy. Tento závěr podkládá tím, že pokud bylo ve vztahu k jednotlivým typům drog nařízením vlády č. 467/2009 Sb. definováno „množství větší než malé“, nedošlo k žádným podstatným změnám oproti dosavadnímu výkladu, na kterém se soudní praxe ustálila tak, že soudy akceptovaly postup státních zástupců usměrněný citovanými pokyny obecné povahy.¹⁰¹ Při stanovení rozsahu spáchání tedy vycházel zejména z množství zakázané látky a k dalším okolnostem, za nichž byl trestný čin spáchán, přihlížel senát jen podpůrně. Za takové okolnosti lze považovat způsob, jakým pachatel s látkou nakládal, počet osob, jimž látku opatřil apod. Později však v usnesení ze dne 4. 1. 2012, sp. zn. 7 Tdo 945/2011 senát 7 Tdo připustil, že tyto okolnosti jsou k určení rozsahu spáchání činu stejně důležité jako tzv. matematické hledisko. K obdobnému závěru došli i jiné senáty, například senát 3 Tdo ve svém usnesení ze dne 16. 3. 2011, sp. zn. 3 Tdo 187/2011, senát 6 Tdo ve svém usnesení ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010 nebo senát 8 Tdo ve svém usnesení ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

Z výše uvedeného vyplývá, že senáty Nejvyššího soudu se shodují na tom, že pro právní kvalifikaci činu spáchaného ve větším rozsahu, značném rozsahu nebo velkém rozsahu je dosažení jednoho z těchto stupňů závislé na množství zakázané látky v konkrétní návykové látce obsažené a dále je třeba hodnotit i další okolnosti případu. Lze jen vysledovat určitý rozpor mezi jednotlivými senáty v otázce posuzování míry vlivu těchto „dalších okolností“.

Následně však Senát 5 Tdo ve svém usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012 napadl celou koncepci násobků a konstatoval, že dosavadní způsob stanovení množství omamné a psychotropní látky pro určení rozsahu spáchání nepovažuje za správný. Za problematické považuje zejména to, že v současnosti používané násobky pro výpočet rozsahů vycházejí z obecného pokynu

---

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012.

nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008, který byl platný za účinnosti předešlého trestního zákona č. 140/1961 Sb. Tento zákon sice rovněž upravoval nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, avšak jedinou okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby ve vztahu k rozsahu spáchání bylo spáchání tohoto skutku ve „větším rozsahu“. Soudní praxe si proto pro ostatní rozsahy musela určit vlastní násobky a využila k tomu již v minulosti používané „pravidlo násobku“. V tomto konkrétním případě se senát 5 Tdo zabýval marihuanou a pomocí používaných výpočtů se dostal k těmto číslům:

- „Množství větší než malé“ je 1,5 g účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol (THC), a musí jít o více než 15 g sušiny,
- „větší rozsah“ jako dvacetipětínásobek množství většího než malého je 37,5 g účinné látky THC, čímž může samotná sušina dosahovat více než 375 g,
- „značný rozsah“ jako dvacetipětínásobek většího rozsahu je 937,5 g účinné látky THC, ve více jak 9,375 kg sušiny,
- „velký rozsah“ při dvacetipětínásobku značného rozsahu je již 23,4375 kg účinné látky THC, ve více jak 234,375 kg sušiny.¹⁰²

Senát 5 Tdo argumentuje, že při takovémto exponenciálním nárůstu se dostáváme k číslům, která nejsou prakticky logisticky realizovatelná. Jen obtížně si lze představit manipulaci s 234 kg sušiny (hodnota odpovídající velkému rozsahu), neboť se jedná o množství skutečně obrovské. Senát se domnívá, že pravidlo dvacetipětínásobku v případě konopí splňovalo svoji funkci za situace, kdy trestní zákon znal jen „větší rozsah“, neboť hodnota množství „větší než malé“ byla natolik nízká, že k dosažení dostatečného odstupu bylo nutné použít vysoké násobky. S novým trestním zákoníkem však přibyla nová skupina rozsahů (rozšíření o značný a velký rozsah) a toto pravidlo se stalo neudržitelným, neboť pomocí těchto výpočtů se dostáváme k neúměrně vysokým číslům a takový výklad by šel proti smyslu definice tohoto trestného činu, jehož záměrem beze sporu nebylo zmírnění postihu pachatelů této vysoce společensky škodlivé trestné činnosti z důvodu praktické nemožnosti dosažení některých rozsahů. Senát 5 Tdo dospěl k závěru, že v otázce vymezení jednotlivých

---

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012.

hranic rozsahů nelze vycházet z násobků užívaných za předchozí právní úpravy a jako srovnání nabízí například určování hranic škody v § 138 TZ, kde jednotlivé kategorie škod činí pětinásobky a následně byla celá záležitost postoupena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, aby v zájmu sjednocení výkladu zaujal sjednocující názor.¹⁰³

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu se věcí zabýval 27. 2. 2013 a dospěl k závěru, že pro naplnění znaků spočívajících ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve větším rozsahu, ve značném rozsahu a ve velkém rozsahu ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) TZ je východiskem určitý násobek množství většího než malého. V případě většího rozsahu se jedná o desetinásobek množství většího než malého, v případě značného rozsahu se jedná o desetinásobek většího rozsahu a velkým rozsahem je desetinásobek značného rozsahu.¹⁰⁴

S tímto rozhodnutím souhlasím a rovněž se domnívám, že dříve používané násobky byly nepřiměřené. Vznikaly tak paradoxní situace, kdy značného rozsahu u některých drog prakticky nebylo možné pro jejich množství dosáhnout (zmiňovaná marihuana) a takový efekt zákonodárce beze sporu nezamýšlel. Velký odstup mezi rozsahy měl smysl u předešlé právní úpravy, kdy existovaly jen 2 stupně rozsahu (množství větší než malé a větší rozsah) a bylo proto účelné, aby tyto dva stupně byly od sebe dostatečně odděleny. Ovšem při tak velké fragmentaci, jako je tomu dnes, již natolik velké násobky smysl nedávají. Použití desetinásobku se mi jeví jako rozumný kompromis.

Pokusím se tedy na závěr shrnout problematiku rozsahu spáchání u § 283 TZ. Jedná se o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, kterou se zákonodárce snaží vyjádřit větší míru škodlivosti. Základním pravidlem pro jejich stanovení je určení množství většího než malého dané látky, neboť od tohoto množství je možné pomocí násobků¹⁰⁵ dovozovat množství, jehož je nutné dosáhnout u jednotlivých rozsahů. V každém posuzovaném případě je kromě množství dané látky nutné individuálně přihlídnout k jeho specifickým okolnostem. Jedná se zejména o to, jaká je kvalita látky,

---

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012.

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.

¹⁰⁵ Nyní se používá desetinásobek, viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.

jaká újma vznikla a jaké byla intenzity, zda újma skutečně nastala nebo jen hrozila, kolik za distribuovanou látku pachatel utržil či chtěl utržit, délka doby, po kterou pachatel s látkami neoprávněně nakládal apod. Stejně jako u ostatních okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je k dokonání dostatečná nedbalost.¹⁰⁶

3.2.3 Rozsah spáchání trestného činu vůči dětem

Trestní zákoník poskytuje zvýšenou ochranu dětem, což se mimo jiné promítlo i do okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Domnívám se, že zejména u drogových trestných činů je zvýšená ochrana dětí velmi žádoucí, neboť vzhledem ke své nevyzrálosti se děti nechají velmi snadno zmanipulovat a není těžké u nich vytvořit závislost na návykových látkách. Rovněž i následky užívání jsou v jejich případě závažnější než u dospělých. Trestní zákoník dokonce u dětí vyčleňuje zvláštní kategorii dětí pod patnáct let, kterým poskytuje ještě silnější ochranu. Konkrétně se jedná o tyto případy: „*Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.*“¹⁰⁷ „*Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.*“¹⁰⁸

První možností je spáchání daného trestného činu vůči dítěti ve větším rozsahu. Pojmem většího rozsahu jsem se zabýval již v předešlé kapitole, dítětem se dle výkladového ustanovení § 126 TZ rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Znak většího rozsahu je vždy spojen s tím, že směřuje vůči dítěti, popřípadě dítěti mladšímu patnácti let. Vzhledem k zvýšené potřebě ochrany dětí bude naplněn již při menším množství drogy, než požaduje znak značného rozsahu podle § 283 odst. 2 písm. c) TZ u dospělého konzumenta drog, avšak bude vykazovat obdobnou škodlivost a bude stejně postihován.¹⁰⁹ K dokonání trestného činu stačí nevědomá nedbalost, takže není potřeba, aby pachatel znal věk osoby. Dostačující je, pokud s ohledem na okolnosti daného případu¹¹⁰ o uvedené okolnosti vědět mohl a měl.¹¹¹

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2870 - 2871.

¹⁰⁷ § 283 odst. 2 písm. d) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁰⁸ § 283 odst. 3 písm. d) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

¹¹⁰ Zejména vzhled, vystupování, studium určité školy apod.

Další variantou je spáchání trestného činu v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu 15 let. Jejich ochrana však trvá jen do dne předcházejícího patnáctým narozeninám, neboť v den svých patnáctých narozenin již není dítětem mladším patnácti let.¹¹² Děti mladší patnácti let požívají větší ochrany než děti obecně a proto zde stačí, aby k trestnému činu došlo v rozsahu větším než malém. Podrobněji k rozsahům viz kapitola 3.2.2. Obdobná pravidla platí pro spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

3.2.4 Recidiva

*„Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.“*¹¹³ V případě této okolnosti podmiňující využití vyšší trestní sazby musí pachatel splnit několik podmínek. V prvé řadě zde rozlišujeme dvě situace, zda je pachatel odsouzen nebo potrestán. Pro odsouzení platí, že musí být odsouzen za trestný čin dle § 283 odst. 1¹¹⁴ a rozsudek musí nabýt právní moci. Je bezpředmětné, zda k výkonu trestu skutečně dojde či nikoliv. V případě potrestání se jedná o situaci, kdy po odsouzení pachatel vykonal alespoň část trestu. Toto neplatí za předpokladu, že se na pachatele hledí, jako kdyby nebyl odsouzen. Může se jednat o jakýkoliv trest, například i peněžitý trest nebo propadnutí majetku. Recidiva je časově omezena a proto musí k trestnému činu dojít v posledních třech letech. U odsouzení běží tato doba od nabytí právní moci rozsudku a v případě potrestání od okamžiku podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu, prominutí trestu nebo jeho zbytku na základě milosti, amnestie apod.¹¹⁵

Jako recidivu je nutno posoudit situaci, pokud byl pachatel během trestného činu vykazujícího znaky nedovolené výroby dle § 283 pravomocně odsouzen za jiný čin

---

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2871 - 2872.

¹¹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 9788087576298 s. 383.

¹¹³ § 283 odst. 2 písm. b) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹¹⁴ Musel být odsouzen za tento trestný čin, neboť se jedná o recidivu speciální.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2870.

naplňující znaky tohoto trestného činu, kterého se dopustil jiným skutkem. Rozhodující je stav v době, kdy bylo jednání, kterým byl čin spáchán, dokončeno, nikoliv okamžik, kdy bylo jednání započato. Toto je důležité u trestných činů, které jsou rozprostřeny ve větším časovém prostoru.¹¹⁶

3.2.5 Organizovaná skupina

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je spáchání činu jako člen organizované skupiny. „*Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny*“.¹¹⁷ O organizovanou skupinu se jedná v případě sdružení více osob, v rámci kterého dojde k dělbě úkolů mezi jednotlivé členy a je pro něj typická vyšší míra spolupráce. Vzhledem ke spolupráci je zde větší pravděpodobnost úspěchu provedení činu, a proto je toto jednání pro společnost nebezpečnější. Organizovaná skupina má zpravidla trvalejší charakter, ovšem není to podmínkou, protože trestný čin může být dokonán již po jediném útoku.¹¹⁸

Problematikou organizované skupiny se zabýval i Nejvyšší soud, který konstatoval, že i takový případ, kdy se nepodaří zjistit totožnost všech členů organizované skupiny, nebrání tomu, aby pachatel spáchal trestný čin jako člen organizované skupiny. Za dostačující považuje, pokud je prokázáno, že došlo k součinnosti na realizaci trestné činnosti mezi nejméně třemi reálně existujícími a vzájemně spolupracujícími osobami, jejichž spolupráce zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu.¹¹⁹

„*Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech*“.¹²⁰ K naplnění této okolnosti postačuje, pokud organizovaná skupina působí alespoň ve dvou státech, přičemž jedním z nich může být Česká republika.¹²¹ Podmínka je splněna i v případě, že oba státy jsou členskými státy Evropské unie. Není

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2012, sp. zn. 6 Tdo 894/2012.

¹¹⁷ § 283 odst. 2 písm. a) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 978-80-8757-629-8 s. 382.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.

¹²⁰ § 283 odst. 4 písm. c) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. července 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004.

na překážku, že členské státy EU neuplatňují na svých vzájemných hranicích žádné kontroly a umožňují přes ně volný pohyb zboží a osob.¹²² Zákon nevyžaduje, aby se pachatel dopustil trestného činu jako člen organizované skupiny, postačí i volnější forma spolupráce s takovou skupinou.¹²³

3.2.6 Získaný prospěch z trestné činnosti

„Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“¹²⁴ „Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“¹²⁵ Na rozdíl od rozsahu spáchání trestného činu zde můžeme využít výkladového pravidla uvedeného v § 138 TZ pro určení výše škody, neboť v případě prospěchu se jedná o finanční vyjádření návykové látky neoprávněně vyrobené nebo distribuované. Značný prospěch činí nejméně 500 000 Kč, prospěch velkého rozsahu nejméně 5 000 000 Kč. V obou případech je z hlediska zavinění potřebný úmysl, ale jedná se o úmysl získat daný prospěch, není nutné, aby tohoto prospěchu skutečně docílil.

Uvedené částky určující výši prospěchu vyjadřují výši obohacení pachatele z trestné činnosti. Z tohoto důvodu, pokud trestná činnost spočívá v nákupu a následném prodeji drog, je nutné při výpočtu prospěchu od získané částky za prodej drog odečíst částku, za kterou byly drogy nakoupeny.¹²⁶

3.3 Příprava

Příprava nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je trestná.¹²⁷ Dle § 20 TZ je příprava trestná u zvláště závažných zločinů za předpokladu, že to trestní zákoník u příslušného trestného činu výslovně stanoví a při tom ani nedošlo k pokusu ani dokonání zvláště závažného zločinu. Zvláště závažným zločinem je dle § 14 odst. 3 TZ úmyslný trestný čin, za který trestní zákon stanoví trest

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 7 Tdo 1411/2004.

¹²⁴ § 283 odst. 3 písm. b) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹²⁵ § 283 odst. 4 písm. b) trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005.

¹²⁷ § 283 odst. 5 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Tyto podmínky splňuje trestný čin nedovolené výroby dle § 283 TZ u svých kvalifikovaných skutkových podstat uvedených v odstavci 2., 3. a 4. Přípravou je myšleno zejména organizování takového trestného činu, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, spolčení, srocení, návod nebo pomoc k takovému zločinu.

Situace se komplikuje, pokud dojde k výrobě nebo držení předmětu, který slouží k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu. Takové jednání je zpravidla postihováno trestným činem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle § 286 TZ, který je však ve vztahu k § 283 TZ subsidiární. Z tohoto důvodu, pokud si pachatel daný předmět pořídí s úmyslem páchat trestnou činnost sankciovanou dle § 283 TZ, bude takové chování posouzeno jako příprava k trestnému činu nedovolené výroby dle § 283 TZ. Úmysl se musí vztahovat i k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby, neboť příprava je trestná jen v jejich případě.¹²⁸

3.4 Nové syntetické drogy

Za nové syntetické drogy označujeme skupinu drog, se kterými se stále častěji setkáváme na současné drogové scéně. Většina těchto látek je známá již řadu let, avšak výrazněji se začaly objevovat až v posledních 20 letech, zejména ve spojení s taneční scénou a s ní souvisejícím nástupem tzv. tanečních drog a drogy extáze.¹²⁹ Dalším důvodem, proč se s nimi setkáváme stále častěji, je ten, že ilegální výrobci se snaží obejít stávající legislativní normy a snaží se vyrábět nové syntetické drogy, které zatím nejsou na seznamech zakázaných látek, či jejich prekursory nejsou monitorovanými substancemi. Touto problematikou zabývá mimo jiné Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre For Drugs and Drug Addiction, EMCDDA), které koordinuje spolu s Europolem „Sytém včasného varování“

---

¹²⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2880.

¹²⁹ 3,4- metylendioxidmetamfetamin, MDMA.

v rámci „Společného postupu v oblasti nových syntetických drog“. Mezi nové syntetické drogy patří zejména látka odvozené od fenyletylaminu a tryptaminu.¹³⁰

V České republice se do obecného povědomí dostávají nové syntetické drogy zejména na přelomu roku 2010 a 2011, kdy se objevuje řada kamenných obchodů nabízejících tyto látky. Nejznámější byla síť prodejen s názvem Amsterdam shop. Dle sdělení Národní protidrogové centrály (NPC) ještě na počátku roku 2010 existovalo na území České republiky 20 takovýchto prodejen. Již v dubnu 2011 jich však bylo kolem 40. Tento výrazný nárůst byl z velké části zapříčiněn přesunem aktivit polských podnikatelů poté, co byl v Polsku obchod s novými syntetickými drogami potlačen a zakázán.¹³¹ Obchody často drogy maskovaly tím, že je označovaly za výrobky nevhodné ke konzumaci. Nechvalně proslulá byla například taneční droga mefedron přezdívaná „Mňau-mňau“, která měla účinky podobné extázi a byla prodávána jako bílý prášek určený k hnojení.

Jako reakce na nově vzniklou situaci byla přijata novela zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, s účinností od 22. dubna 2011, která seznam návykových látek rozšířila o 33 nových syntetických drog, což vedlo k uzavření drtivé většiny prodejen a jednatel společnosti vlastníci síť Amsterdam shopů byl odsouzen k nepodmíněnému odnětí svobody v délce 2 let.

Tímto krokem samozřejmě nové syntetické drogy z české scény nevymizely. Situaci v minulosti komplikoval fakt, že aktualizace seznamu návykových látek se prováděla pomocí novelizace zákona, což bylo značně zdlouhavé a stát nemohl být schopen dostatečně účinně a rychle reagovat na vznik nových syntetických drog. To se změnilo novelou č. 273/2013 Sb., která seznamy návykových látek oddělila od zákona. Ty již nadále nejsou přílohou zákona, ale upravuje je nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Napříště lze tyto seznamy měnit pouhým nařízením vlády, což celý proces značně zjednodušuje a urychluje. Poprvé chce vláda využít této novely právě nyní, kdy se v březnu 2015 do meziresortního připomínkového řízení dostal materiál s návrhem nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Tento návrh vzniká na základě doporučení pracovní skupiny

---

¹³⁰ PÁLENÍČEK, Tomáš, Pavel KUBŮ a Viktor MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-867-3426-9 s. 16 - 17.

¹³¹ *Zaostřeno na drogy: Nové syntetické drogy: Aktuální situace*. Praha: Úřad vlády ČR, 2012, č. 5., 12 s. ISSN 1214 -1089 s 4.

Systému včasného varování před novými syntetickými drogami „Early warning system“, která pracuje při Národním monitorovacím středisku pro drogy a drogové závislosti. Vláda v něm reaguje na novou evropskou legislativu¹³² a chystá se rozšířit seznam zakázaných návykových látek o 16 nových syntetických drog.¹³³

---

¹³² Rozhodnutí Rady (2014/688/EU) ze dne 25. září 2014 o podrobení 4 nových psychoaktivních látek kontrolním opatřením a trestům stanoveným právními předpisy členských zemí Evropské unie.

¹³³ Jedná se o AH-7921, APINACA, 25B-NBOMe, 25C-NBOMe, 4,4'-DMAR, 3,4-DMMC, 4-FA, 5F-AKB48, 3-FMC, 25I-NBOMe, 3-MEC, 3-MMC, Methoxetamin, MT-45, Pentedron, α -PVP.

4. § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Zatímco ustanovení § 283 TZ postihovalo přechovávání návykových látek pro jinou osobu, privilegovaný trestný čin dle § 284 TZ se vztahuje na přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Je však nutné upozornit, že se nevztahuje na přechovávání přípravků obsahujících omamnou nebo psychotropní látku a na přechovávání prekursorů. Vzhledem k zařazení tohoto trestného činu do trestního zákoníku je zřejmé, že zákonodárce považuje přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu za společensky méně nebezpečné než situace, kdy tyto látky přechovává pro jiného. S tímto postojem samozřejmě nelze nesouhlasit.

Zvláštností tohoto trestného činu rovněž je, že obsahuje dvě základní skutkové podstaty a dochází zde k rozdělení drog na tzv. měkké (§ 284 odst. 1) a tvrdé (§ 284 odst. 2). K tomuto rozdělení došlo na základě usnesení vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 a ze dne 22. ledna 2003 č. 88. Na jejich základě došlo k rozdělení drog do dvou kategorií z hlediska rizik spojených s jejich užíváním. Návrhem ministerstva zdravotnictví ze dne 13. března 2003 č.j. 6898/03; OZP/4-179/2 byly do

první skupiny tzv. měkkých drog zařazeny konopné látky – kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC).¹³⁴

Mezi odbornou veřejností se však ozývají i hlasy, které považují takové rozdělení za sporné. Institut pro kriminologii a prevenci provedl vědecký výzkum u odborné veřejnosti, který naznačil možnosti legislativního rozdělení drog pro trestněprávní účely do několika skupin. Přibližně 71% respondentů¹³⁵ se vyjádřilo v neprospěch takové kategorizace.¹³⁶ Část odborné veřejnosti upozorňuje na fakt, že průměrné množství účinné látky THC v zajištěných rostlinách konopí se zvyšuje. Již v roce 2010 se v pěstírnách vietnamských pěstitelů, které se nacházely v uzavřených prostorách, obsah THC vypěstovaných rostlin pohyboval v rozmezí 15 – 20%. Hruška se domnívá, že obdobných čísel je možno dosáhnout i u domácího pěstování.¹³⁷

4.1 Znaky základních skutkových podstat

Objektem trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu je ochrana společnosti a lidí vyplývající z nekontrolovaného nakládání s omamnými a psychotropními látkami určených pro vlastní potřebu v množství větším než malém. V případě § 284 odst. 1 je to ochrana před konopím a z něj odvozených látek, v případě § 284 odst. 2 se jedná o ochranu před ostatními stanovenými látkami. Jedná se o úmyslný trestný čin a může se ho dopustit nejen fyzická osoba, ale i osoba právnická dle § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Přechováváním ve smyslu ustanovení § 284 odst. 1 se rozumí držení konopí, pryskyřice konopí nebo jiné látky obsahující THC, v případě § 284 odst. 2 se jedná o držení všech ostatních zákonem stanovených omamných a psychotropních látek nebo jedů. Pachatel nemusí mít danou látku neustále u sebe, postačí, pokud ji má např. uloženou v bance nebo zakopanou v zemi. Rozhodující je, aby měl pachatel nad látkou

---

¹³⁴ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4 s. 587.

¹³⁵ Konkrétně policisté z Národní protidrogové centrály takové rozdělení odmítali z 91%, státní zástupci z 83%, celníci z 71%, experti z vězeňské služby z 58% a soudci z 53%.

¹³⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 63.

¹³⁷ HRUŠKA, Jiří. *Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda*. Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související. 2011, č. 3, s. 4-18. ISSN 1211-2860 s. 9.

kontrolu. Rovněž je nezbytné, aby se jednalo o přechovávání neoprávněné.¹³⁸ U rostliny konopí se neoprávněné přechovávání vztahuje jen na rostliny, které obsahují více než 0,3% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů.¹³⁹ V případě nižšího obsahu THC se nebude jednat o návykovou látku dle zákona č. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, neboť rostlina konopí s nižším obsahem THC se běžně používá např. ke zpracování vláken na výrobu lan nebo pytlů.

Dále je nutné, aby pachatel takovou látku přechovával pro vlastní potřebu, musí být tedy jediným konzumentem této látky. Pokud by droga byla určena i pro někoho jiného, pak by takové chování bylo postižitelné za podmínek uvedených v § 283 odst. 1 TZ.

4.1.1 Množství větší než malé

Ohledně určení množství většího než malého u omamných a psychotropních látek, došlo v minulém roce k zásadním změnám, a proto se domnívám, že je na místě věnovat této problematice vlastní podkapitulu. Pojem množství větší než malé se do českého právního řádu poprvé dostává novelou trestního zákona č. 112/1998 Sb., kterou jsem se podrobněji zabýval v kapitole 2.4.2. Od počátku se v teorii střetávaly dva možné přístupy, které se zabývaly tím, jak správně vymezit množství větší než malé u návykových látek. První možností je u každého případu vymezit množství větší než malé individuálně dle konkrétních okolností daného případu, druhou možností je vymezit tuto hranici pro jednotlivé omamné a psychotropní látky paušálně, tedy bez ohledu na konkrétní případ. Oba přístupy mají své výhody i nevýhody. Individuální vymezení je spravedlivější, ale z důvodu komplikovaného dokazování zdlouhavé a drahé. Naproti tomu paušální vymezení je spojeno s větší právní jistotou, je rychlejší a levnější, ale v konkrétním případě nemusí být tak spravedlivé. V našem právním řádu převážil paušální přístup a k prvnímu určení kvantifikační hranice množství většího než malého došlo závazným pokynem policejního prezidenta č. 39/1998 ze dne 9. prosince 1998. Množství větší než malé určené tímto pokynem nebylo pro soudy závazné, ty se jím však přesto řídily. Na určení zákonného znaku množství větší než malé následně

---

¹³⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2884.

¹³⁹ § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

reagoval několika rozhodnutími Nejvyšší soud.¹⁴⁰ K zásadní změně došlo 1. ledna 2010, když na základě zmocňovacího ustanovení § 289 odst. 2 TZ bylo množství větší než malé vymezeno nařízením vlády č. 467/2009 Sb.¹⁴¹

Ke vzniku trestní odpovědnosti dle § 284 TZ je nutné, aby pachatel neoprávněně přechovával pro vlastní potřebu látky v množství větším než malém. Až do konce roku 2013 byla stanovena konkrétní hodnota množství většího než malého pro potřeby skutkových podstat drogových trestných činů u každé omamné látky, psychotropní látky, přípravků je obsahujících a jedů. Jednotlivé hodnoty byly součástí již zmiňovaného nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Situace se změnila nálezem Ústavního soudu¹⁴² ze dne 23. července 2013, kterým Ústavní soud zrušil část ustanovení § 289 odst. 2 TZ týkající se množství většího než malého a část nařízení vlády č. 467/2009 Sb., konkrétně ustanovení § 2 a přílohu tohoto nařízení, které dané množství většího než malého u omamných a psychotropních látek určovaly. Díky tomuto nálezu se od 1. 1. 2014 tato problematika vrátila před rok 2010, kdy množství větší než malé posuzovaly soudy.

Ústavní soud konstatoval všeobecnou platnost faktu, že ústavní vymezení odvozené normotvorby exekutivy musí být vydáno oprávněným subjektem a nesmí zasahovat do věcí vyhrazených zákonu. Dále ve svém nálezu upozorňuje, že již v minulosti v souvislosti s právní úpravou jiné oblasti konstatoval, že nelze připustit, aby se sféra základních práv a svobod dostala pod pravomoc moci výkonné, která k tomu není oprávněná. Vymezení, které jednání je trestným činem, je dle čl. 39 Listiny základních práv a svobod svěřena zákonu. Přitom nerozhoduje, zda se jedná o obligatorní nebo fakultativní znak skutkové podstaty trestného činu, protože se v každém případě jedná o znak, který je podmínkou trestnosti. Kdyby zákonodárce považoval za podstatné pro účely právní kvalifikace skutkových podstat trestných činů přesně definovat množství větší než malé, učinil by tak formou zákona.¹⁴³ Ústavní soud

---

¹⁴⁰ Např.: Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2000, sp. z. 4 Tz 142/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2001, sp. z. 3 Tz 56/2001, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009.

¹⁴¹ Roman Vicherek. Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet OPL pro vlastní potřebu. *epravo.cz*. [online]. 21.7.2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-je-mozne-drzet-omamnych-a-psychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html>.

¹⁴² Nález Ústavního soudu byl publikován dne 23. srpna 2013 pod č. 259/2013 Sb.

¹⁴³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl ÚS 13/12.

tedy neměl problém z obsahem vymezení množství většího než malého, ale se způsobem, jakým bylo toto množství stanoveno.

Argumentace Ústavního soudu ohledně toho, že vymezení množství většího než malého formou nařízení vlády je v rozporu s § 39 Listiny, respektive se zásadou *nullum crimen sine lege*, je přinejmenším sporná. Nejprve bych podotknul, že v zásadě nemám problém s tím, aby množství větší než malé bylo určováno soudy. Je nutné si uvědomit, že obecně lze za množství větší než malé považovat takové množství, které bude přesahovat jednu dávku drogy pro vlastní potřebu. Jde o takové množství, které bude schopné u dané osoby v daném případě ohrozit zdraví nebo život.¹⁴⁴ Takové množství však bude beze sporu jiné pro zkušeného uživatele drog oproti někomu, kdo s drogami teprve začíná a připadá mi proto rozumné, aby o hranici rozhodovaly soudy, které budou seznámeny s konkrétními okolnostmi případu. Samozřejmě i soudní praxe si stanoví určitou průměrnou kvantitativní hranici, ale domnívám se, že bude pro soud snadnější se od takové hranice odklonit, pokud to v konkrétním případě bude žádoucí. Ostatně trestní kolegium Nejvyššího soudu již zaujalo 13. 3. 2014 sjednocující stanovisko pod sp. zn. Tpjn 301/2013 k pojmu množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, kde převzalo hodnoty stanovené zrušeným nařízením vlády a snížilo je pouze u pervitinu a marihuany.

Problém ovšem vidím v tom, že vládní nařízení podrobněji vykládají více zákonných znaků drogových trestných činů. Dokonce i samotný seznam zakázaných návykových látek je od roku 2014 upraven vládním nařízením č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, což by dle argumentace Ústavního soudu mělo být rovněž v rozporu s ústavním pořádkem. Tato změna sleduje z mého pohledu jednoznačně legitimní cíl, neboť v minulosti bylo kvůli každému rozšíření seznamu návykových látek nutné jít cestou změny zákona, což je samozřejmě zdoluhavý legislativní proces a v tomto případě je rychlost velmi důležitým faktorem. Trh se syntetickými drogami se rozvíjí opravdu velmi rychle. Dle § 289 TZ vláda rovněž stanovuje, co považuje za jedy či které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku atd. Z tohoto důvodu se obávám,

---

¹⁴⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012.* Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 978-80-8757-629-8 s. 387.

že se jedná o nebezpečný precedens ze strany Ústavního soudu a jeho následky mohou velmi zkomplikovat účinné trestání drogových trestných činů.

4.2 Kvalifikované skutkové podstaty

„Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.“¹⁴⁵
„Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.“¹⁴⁶ Ohledně těchto okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby viz kapitola 3.2.2, kde je problematika rozsahu spáchání dopodrobna vysvětlena. Jen ve zkratce zmíním, že stejně jako u § 283 TZ vyjadřuje větší rozsah kvantitativní i kvalitativní hledisko, a proto na něj nelze aplikovat výkladová pravidla uvedená v § 138 TZ. Z hlediska subjektivní stránky postačuje nedbalost.

---

¹⁴⁵ § 284 odst. 3 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁴⁶ § 284 odst. 4 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

5. § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, jenž je upraven v § 285 TZ, obsahuje - stejně jako trestný čin dle § 284 TZ - dvě základní skutkové podstaty. První skutková podstata postihuje osoby, které neoprávněně pro vlastní potřebu pěstují v množství větším než malém rostlinu konopí, druhá postihuje osoby, které neoprávněně pro vlastní potřebu pěstují v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu neuvedenou v § 285 odst. 1 TZ. Jedná se o privilegovaný trestný čin vůči § 284 TZ a do českého právního řádu se poprvé dostává v roce 2009 s novým trestním zákoníkem.

V daném případě je zřejmá snaha zákonodárců postihovat nižším trestem tzv. „samozásobitelství“. Jedná se o situace, kdy pachatel pěstuje danou zakázanou látku v množství větším než malém, kterou však plánuje konzumovat sám a proto nedochází k ohrožení zdraví třetích osob, což snižuje společenskou nebezpečnost jeho počínání. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku uvádí, že smyslem tohoto trestného činu je na jednu stranu zachovat trestnost pěstování psychotropních rostlin, ale zároveň vyřadit konzumenty těchto drog z účasti na trhu, na němž se vyskytují i mnohem nebezpečnější

drogy (heroin, kokain apod.).¹⁴⁷ Komerční pěstování, při kterém dochází k následné distribuci drogy, je postihováno trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a drogami.

5.1 Rostlina konopí, houby a ostatní rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku

Rostlina konopí je jednoletá dvoudomá až čtyři metry vysoká bylina z čeledi konopovitých, která pochází pravděpodobně ze Střední Asie. Tato rostlina se zpravidla využívá dvojím způsobem. Její lýková vlákna nacházejí uplatnění v průmyslu, například k výrobě provazů či pytlů, přičemž pěstování konopí pro tyto účely není trestné. Na druhou stranu jsou však některé odrůdy konopí, např. indické konopí, pěstovány z důvodu jejich využití v drogové oblasti. Jedná se o rostliny, které obsahují více než 0,3% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů.¹⁴⁸ U těchto rostlin se ze sušených květenství získává marihuana a z pryskyřice hašiš. Dle Jednotné úmluvy o omamných látkách¹⁴⁹ se za rostlinu konopí označuje každá rostlina z čeledi Cannabis (čl. 1 písm. c) a výraz konopná pryskyřice označuje oddělenou, surovou nebo čištěnou pryskyřici získanou z rostliny konopí (čl. 1 písm. d).

Pod pojmem houba si můžeme představit velké množství rozličných odrůd, ustanovení § 285 odst. 2 však dopadá jen na ty houby, které obsahují omamnou nebo psychotropní látku. Vládní nařízení č. 455/2009 Sb. stanovuje, které houby se pro účely trestního zákoníku považují za houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku, jejichž seznam je přílohou tohoto vládního nařízení. Jedná se o houby obsahující psilocybin a psilocin.

Za ostatní rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku jsou považovány takové, které jsou uvedeny ve vládním nařízení č. 455/2009 Sb. Jejich seznam je přílohou tohoto vládního nařízení. Jedná se o rostliny obsahující DMT, 5-methoxy-DMT, meskalin apod.

---

¹⁴⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012.* Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 978-80-8757-629-8 s. 388.

¹⁴⁸ § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

¹⁴⁹ Provedena vyhláškou č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.

Jiří Hruška ve svém článku Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda upozorňuje na problém, jakým způsobem posuzovat pěstování rostliny konopí či jiných rostlin a hub, pokud jsou rostliny policejními orgány zajištěny v době, kdy se rostlina nachází v raném stádiu vývoje a ještě neobsahuje množství účinných látek, které bude obsahovat později v dospělosti. Hruška se domnívá, že takové jednání by mělo být posouzeno jako pokus trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.¹⁵⁰

5.1.1 Legalizace konopí

Konopí je po tabáku a alkoholu nejrozšířenější psychoaktivní látkou. Jeho distribuce však byla na rozdíl od zbývajících dvou jmenovaných látek po dlouhá léta pro tyto účely bezvýhradně zakázána. Situace se částečně změnila v dubnu 2013, kdy došlo zákonem č. 50/2013 Sb.¹⁵¹ k legalizaci poskytování konopí pacientům s vybranými lékařskými diagnózami.¹⁵² Konopí se poskytuje pouze na lékařský předpis s registrací výdeje v lékárně. Je možné koupit konopí oficiálně dovezené ze zahraničí a od 1. března 2014 je rovněž možné získat licenci k pěstování konopí na území České republiky pro léčebné účely.¹⁵³ Individuální pěstování za účelem léčby zákon i nadále nepovoluje.¹⁵⁴

V praxi se však legalizace konopí pro léčebné účely v České republice zatím příliš neosvědčila a této možností využívá jen minimum pacientů. Na vině je zejména vysoká cena, neboť dle opatření obecné povahy č. 04 – 13, sp. zn. Sukls 17954/2013 Státního ústavu pro kontrolu léčiv se na konopí nevztahuje žádný finanční příspěvek od zdravotních pojišťoven. Zatímco na černém trhu se cena konopí pohybuje od 150 do 250 Kč, v lékárnách je gram konopí prodáván za 320 Kč. Ministerstvo zdravotnictví se snaží na vzniklou situaci reagovat a na léto 2015 připravuje novou vyhlášku, která by

---

¹⁵⁰ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 4-18. ISSN 1211-2860 s. 13 – 14.

¹⁵¹ Tímto zákonem byl novelizován zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

¹⁵² Například roztroušená skleróza, AIDS či některé druhy rakoviny.

¹⁵³ Pěstovat konopí pro léčebné účely u nás smí obchodní společnost Elkoplast Slušovice s.r.o. Viz: Konopí pro české pacienty vypěstuje firma ze Slušovic. Gram za 68 korun . *Idnes*. [online]. 19.12.2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lecebne-konopi-ma-pestovat-firma-elkoplast-slusovice-pda-/domaci.aspx?c=A141219_165259_domaci_neh.

¹⁵⁴ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 978-80-7440-077-3 s. 6.

měla rozšířit počet druhů povoleného konopí a výrazně zvýšit limit na množství konopí, které mohou pacienti v lékárně měsíčně zakoupit. Maximální měsíční dávka konopí na pacienta činí v současné době 30 gramů a do budoucna by mělo dojít k jejímu zvýšení na 180 gramů. Zejména od toho, že by se počet druhů povoleného konopí rozšířil, si ministerstvo zdravotnictví slibuje snížení ceny.

Mnohem kontroverznějším tématem je samozřejmě úplná legalizace marihuany. Pokusím se zde alespoň v krátkosti vyjádřit svůj osobní názor k některým základním argumentům. Jedním z často se objevujících argumentů proti legalizaci konopí je ten, že je tzv. „vstupní branou“ do světa tvrdých drog. Domnívám se, že jako vstupní brána do světa tvrdých drog může úspěšně fungovat alkohol i marihuana, jediný rozdíl může být v tom, že pokud chce člověk užívat marihuanu, musí se obrátit na drogové dealery na černém trhu. A díky tomu se dostává do prostředí, kde jsou tvrdé drogy běžně užívány. V případě legalizace marihuany by tento faktor opadl.

Za mnohem větší problém však považuji skutečnost, že užívání marihuany je spojeno s velkým množstvím škodlivých účinků. Miroslav Nožina ve své knize *Svět drog v Čechách* uvádí, že pravidelné a časté kouření marihuany může vést k onemocnění dýchacího traktu. Při pravidelném užívání tak může dojít k nárůstu apatie, k neschopnosti soustředit se, k oslabení mechanické paměti a k narušení kreativity či abstraktního myšlení. Uživatel se rovněž vystavuje velkému nebezpečí vyvolání psychické závislosti.¹⁵⁵ Obrovské množství škodlivých účinků ovšem vykazují i legální drogy, zejména tabák a alkohol.

Dle průzkumu Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti užilo konopné látky jen v roce 2013 asi 21,6 % populace ČR ve věkové kategorii 15 – 34 let.¹⁵⁶ Domnívám se, že se jedná o velmi vysoké číslo dokazující skutečnost, že konopí je zejména mezi mladými lidmi velmi rozšířenou drogou a není žádným problémem ji na černém trhu koupit. Je tedy na místě otázka, zda má vůbec její kriminalizace smysl, když očividně není příliš účinná a když se stát kriminalizací této drogy každý rok na daních připravuje o značné finanční prostředky. Pro srovnání: na počet obyvatel poloviční stát Colorado zlegalizoval konopí od 1. ledna 2014 a za

---

¹⁵⁵ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-85917-36-x s. 35.

¹⁵⁶ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2014. ISBN 978-80-7440-109-1 s. 35.

následující rok získal jen na daních za „rekreační marihuanu“ 44 milionu dolarů, v případě započítání dalších souvisejících poplatků a daní za léčebné konopí dokonce 76 milionu dolarů.¹⁵⁷ Samozřejmě si uvědomuji, že z mnoha důvodů nelze srovnávat americký stát Colorado a Českou republiku, ale přesto si myslím, že je přínosné v daných souvislostech tyto hodnoty zmínit.

Rovněž jsem toho názoru, že legalizace konopí pro rekreační účely by před jejími škodlivými účinky ochránila děti a mladistvé účinněji než současná právní úprava. Na černém trhu samozřejmě věk klientů dealery příliš nezajímá a vzhledem k velké rozšířenosti marihuany u nás je zřejmé, že pro děti a mladistvé je natolik snadné si marihuanu na vlastní pěst obstarat, že by to pro ně v případě legalizace bylo paradoxně obtížnější. Za úvahu stojí také otázka, zda pro mnohé mladistvé není konopí atraktivní právě proto, že se jedná o drogu nelegální.

Jednoznačně považuji za krok správným směrem legalizaci konopí pro léčebné účely. Ostatně léčebné účinky konopí potvrdila již řada výzkumů.¹⁵⁸ Tato nová právní úprava zatím nefunguje úplně bezproblémově, ale hned několik zásadních chyb by měla vyřešit připravovaná vyhláška ministerstva zdravotnictví. V čem vidím stále velký nedostatek, je skutečnost, že se na proplácení léčebného konopí nepodílí zdravotní pojišťovny. Obávám se, že vzhledem ke snadné dostupnosti levnějšího konopí na černém trhu se bude velké množství pacientů uchýlovat k této nezákonné alternativě. Zároveň lze pochopit i postoj zdravotních pojišťoven, kterým se na léčebné konopí nechce příliš připlácet, protože riziko zneužití je zde samozřejmě velké. Ohledně úplné legalizace konopí bych byl trochu opatrnější, ale s ohledem na výše uvedené důvody se domnívám, že pozitiva takové právní úpravy by převažovala nad negativy.

5.2 Základní skutkové podstaty

Individuálním objektem je *„zájem společnosti na ochraně lidí před možným nebezpečím, které hrozí z neoprávněného pěstování rostlin a hub obsahujících omamné*

---

¹⁵⁷ Colorado pulls in \$76M in marijuana taxes and business fees for 2014. *The Cannabist*. [online]. 10.2.2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.thecannabist.co/2015/02/10/colorado-pot-tax-44-million-recreational-taxes-2014/29510/>.

¹⁵⁸ Jako první na našem území a pravděpodobně i první na světě se léčebnými účinky konopí začali zabývat v 50. letech Zdeněk Krejčí a František Šantavý na Lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 1954 pak proběhla na půdě univerzity konference na téma Konopí je lék.

nebo psychotropní látky.¹⁵⁹ Subjektem tohoto trestného činu může být každý včetně právnické osoby¹⁶⁰ a z hlediska subjektivní stránky je nutný úmysl.

Pěstováním se rozumí rozmnožování rostliny v jejím přirozeném prostředí, což v praxi znamená zasetí semene nebo výpěstku rostliny, následná péče o rostlinu a její případná sklizeň.¹⁶¹ Pouhé neoprávněné vypěstování rostliny konopí setého nelze považovat za výrobu předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky. Sklizení a další nakládání s touto rostlinou pak může naplňovat znaky jiného trestného činu, avšak materiální znak takového činu nemusí být naplněn v případě, že konopí je pěstováno a dále zpracováno výlučně pro potřeby alternativní léčby nemocného pěstitele.¹⁶² U rostliny konopí se neoprávněné pěstování vztahuje jen na rostliny, které obsahují více než 0,3% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů.¹⁶³ V případě hub nebo rostlin jiných než rostlin konopí obsahující omamnou nebo psychotropní látku se za neoprávněné pěstování považuje zejména vše, co je v rozporu s Jednotnou úmluvou o omamných látkách.

Rostlina konopí, houby a ostatní rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku musí být pěstovány pro vlastní potřebu. Tento znak není naplněn v případě, že pachatel pěstuje takové množství rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, které dokáže pokrýt spotřebu více osob.¹⁶⁴ Rovněž skutečnost, že se na pěstování takové látky podílela i třetí osoba, vylučuje, aby se jednalo o pěstování rostliny obsahující návykovou látku v množství větším než malém pro vlastní potřebu.¹⁶⁵

Ohledně množství většího než malého jednotlivé hodnoty byly v minulosti součástí nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Situace se změnila nálezem Ústavního soudu ze dne 23. července 2013, kterým Ústavní soud zrušil část nařízení vlády č. 467/2009 Sb., konkrétně ustanovení § 2 a přílohu tohoto nařízení, které dané množství většího než malého u omamných a psychotropních látek určovaly. Díky tomuto nálezu se od 1. 1.

---

¹⁵⁹ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4 s. 591.

¹⁶⁰ § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

¹⁶¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2892.

¹⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008.

¹⁶³ § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

¹⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. listopadu 2013, sp. zn. 7 Tdo 1154/2013.

¹⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011.

2014 tato problematika vrátila před rok 2010, kdy množství větší než malé posuzovaly soudy.¹⁶⁶

5.3 Kvalifikované skutkové podstaty

„Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.“¹⁶⁷ „Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.“¹⁶⁸ V zásadě zde platí vše, co bylo řečeno u kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu dle § 284 TZ. Jediný rozdíl spočívá v tom, že kvalifikované skutkové podstaty § 285 TZ obsahují nižší tresty, čímž je vyjádřena nižší míra společenské škodlivosti trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

---

¹⁶⁶ Podrobněji v kapitole 4.1.1.

¹⁶⁷ § 285 odst. 3 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁶⁸ § 285 odst. 4 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

6. § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,

c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle § 286 TZ je vůči trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TZ subsidiární. Tento trestný čin znal již předešlý trestní zákon č. 140/1961 Sb., ovšem do dnešní podoby se dostal až novelou č. 112/1998 Sb., která skutkovou podstatu rozšířila o výrobu, opatření nebo přechovávání předmětu určeného k výrobě přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku a došlo k zprůsnění trestů. Posléze došlo k doplnění skutkové podstaty o prekursor, čímž se trestný čin dle § 286 TZ dostal do souladu s Úmluvou OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.¹⁶⁹ Dále došlo k rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat.

6.1 Základní skutková podstata

„Individuálním objektem uvedeného trestného činu je zájem společnosti na ochraně lidí před možným nebezpečím, které hrozí z nedovoleného nakládání s prekursory nebo jinými předměty určenými k nedovolené výrobě omamných nebo

---

¹⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2897.

psychotropních látek, přípravků, tyto látky obsahující, či jedů.“¹⁷⁰ Subjektem tohoto trestného činu se může dopustit každá fyzická osoba a jedná se o úmyslný trestný čin.

Vše, co spadá pod pojem prekursor, již bylo popsáno v kapitole 1.4. Na tomto místě stojí za to připomenout, že od 1. 1. 2014 platí nový zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog. Jiným předmětem určeným k výrobě je myšleno cokoliv, co lze k výrobě drogy použít. Důležité však je, že nestačí, aby byl tento předmět k výrobě návykové látky způsobilý, musí k tomu být přímo určený. To znamená, že musí být prokázán úmysl pachatele k nedovolené výrobě. Zpravidla se jedná o přístroje nebo zařízení určená k výrobě návykových látek (např. destilační jednotky). Rovněž se jedná o suroviny a pomocné látky, které se k výrobě návykové látky využívají a o rostliny, které samy o sobě návykovou látkou nejsou, ale jsou dále využívány k výrobě návykové látky. Zákon nijak nespécifikuje, co vše lze považovat za předmět určený k výrobě, a proto je v každém konkrétním případě nutné posuzovat škodlivost takového jednání.¹⁷¹

K pojmům vyrobí, jinému opatří a přechovává, viz kapitola 3.1 zabývající se trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Existuje však několik rozdílů. Problematika oprávněného či neoprávněného nakládání je zde bezpředmětná, neboť se ve většině případů jedná o předměty, pro které není nutné povolení. O něco komplikovanější situace nastává v případě prekursorů. Prekursor lze u tohoto trestného činu vyrobit, opatřit či přechovávat jen oprávněně. Pokud dojde k neoprávněnému nakládání s prekursorem, takové chování bude postihováno za podmínek stanovených trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TZ.¹⁷²

6.2 Vztah k trestnému činu dle § 283 TZ

Jak již bylo výše zmíněno, trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle § 286 TZ je vůči trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

---

¹⁷⁰ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4 s. 595.

¹⁷¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012*. Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 978-80-8757-629-8 s. 390.

¹⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. srpna 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.

dle § 283 TZ svým obsahem velmi blízký a je vůči němu subsidiární. Pro § 286 TZ platí, že je zde svým charakterem přípravné jednání postaveno na stejnou úroveň jako dokonáný trestný čin pro jeho společenskou škodlivost. V některých případech však nemusí být na první pohled zřejmé, zda se jedná o trestný čin dle § 286 TZ nebo o přípravu k trestnému činu dle § 283 TZ. Rozdíl spočívá v tom, že v případě přípravy trestného činu dle § 283 TZ musí úmysl vždy směřovat k individuálně určenému trestnému činu, zatímco v případě § 286 TZ se jedná o předmět, který je pouze obecně určen k nedovolené výrobě bez vztahu ke konkrétnímu trestnému činu. V daném případě je trestná již samotná výroba a držení předmětu nedovolené výrobě omamně a psychotropní látky a jedu. Zda pachatel skutečně plánuje použít tento předmět k trestnému činu dle § 283 TZ je irelevantní.¹⁷³ V případě přípravy dle § 283 TZ se úmysl musí rovněž vztahovat i k některé z kvalifikovaných skutkových podstat § 283 TZ, neboť jen v takovém případě je příprava trestná.

6.3 Kvalifikované skutkové podstaty

*„Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, spáchá-li takový čin ve značném rozsahu, spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.“*¹⁷⁴ Těmito přitěžujícími okolnostmi jsem se již zabýval u § 283 TZ a jejich definice lze využít i u tohoto trestného činu. Situace se liší jen u značného rozsahu. O značný rozsah se jedná v případě zvýšeného ohrožení objektu chráněného trestním zákoníkem. K tomu dochází v případě výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamně a psychotropní látky a jedu ve značném množství, zejména pokud tvoří kompletní zařízení k výrobě. Což znamená, že zařízení je schopné sloužit více lidem při výrobě návykové látky ve velkém množství. Rovněž sem spadají situace, kdy dané předměty netvoří kompletní zařízení k výrobě, ale vyrábí se soustavně pro jiné odběratele a pro tyto odběratele jsou nezbytnou součástí k nedovolené výrobě omamně nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje

---

¹⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2898.

¹⁷⁴ § 286 odst. 2 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu. Při tom je nutné brát v potaz množství a kvalitu předmětu, stejně tak způsob provedení trestného činu apod.¹⁷⁵

---

¹⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2899.

7. § 287 Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Trestný čin šíření toxikomanie byl převzat v téměř nezměněné podobě z ustanovení § 188a předešlého trestního zákona č. 140/1961 Sb. Došlo pouze ke změnám v okolnostech podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Samotné užívání návykových látek je beztrestné a není tedy možné ani trestně stíhat účastenství na něm dle § 24 TZ. Zákonodárce však chtěl takové chování pro jeho společenskou škodlivost trestněprávně postihovat a z tohoto důvodu bylo nutné vytvořit samostatný trestný čin šíření toxikomanie, o kterém pojednává tato kapitola. Jedná se o trestný čin ohrožovací, a proto je k naplnění jeho znaků dostatečné, pokud pachatel danou osobu ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu sváděl, podporoval nebo ke zneužívání podněcoval či šířil. Není nutné, aby tímto jednáním byla osoba, vůči které takové jednání směřuje, skutečně ovlivněna.¹⁷⁶

Trestného činu šíření toxikomanie se může dopustit i lékař, který pacientům neoprávněně předepíše léky obsahující omamné nebo psychotropní látky v případě, že je alespoň srozuměn s tím, že druh či množství předepsaných léků neodpovídá zdravotnímu stavu pacienta a hrozí zneužití těchto léků.¹⁷⁷

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2014, sp. zn. 11 Tdo 935/2014.

¹⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004.

7.1 Základní skutková podstata

Objektem je zájem společnosti na ochraně lidí před nebezpečím hrozícím ze zneužívání návykových látek odlišných od alkoholu. Subjektem trestného činu šíření toxikomanie může být každá fyzická osoba a jedná se o úmyslný trestný čin.

Pojem návykové látky je již podrobně rozebrán v kapitole 1.2. Trestný čin šíření toxikomanie je však výjimečný tím, že se týká pouze návykových látek odlišných od alkoholu. Nepatří sem ani společensky akceptovatelné drogy jako tabák nebo káva, neboť nejsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka ani jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti, popřípadě sociální chování, a tudíž se nejedná o návykovou látku. Tímto trestným činem nelze postihovat ani podporování ke hře na automatech. Na této činnosti sice může vzniknout závislost nepříznivě ovlivňující psychiku člověka, ale ani v tomto případě se nejedná o návykovou látku.

7.1.1 Svádění a podporování

Jedním ze způsobů, kterým se pachatel může dopustit trestného činu šíření toxikomanie, je pomocí svádění a podporování ke zneužívání návykové látky jiné než alkoholu. Svádění je prakticky návodem ke zneužívání návykových látek, ale protože se jejich užívání považuje za beztrestné, bylo nutné vytvořit zvláštní skutkovou podstatu. Zákon přímo nespecifikuje, jaké formy svádění existují. V praxi může probíhat formou přemlouvání k jejich užívání, vychvalováním účinků dané látky nebo podmiňováním účasti na nějaké aktivitě užíváním drog. Je nutné zdůraznit, že v případě přímého nabízení omamné nebo psychotropní látky by se jednalo o trestný čin nedovolené výroby, neboť šíření toxikomanie je vůči trestnému činu nedovolené výroby a jinému nakládání dle § 283 TZ subsidiární a jejich jednočinný souběh je vyloučen. Avšak v případě přímého nabízení jiných návykových látek než omamných a psychotropních (s výjimkou alkoholu) bude takové počínání kvalifikováno jako trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 TZ.¹⁷⁸

Další možností je podporování ke zneužívání návykové látky, které může mít formu psychické i fyzické podpory. Je při tom bezpředmětné, zda je tato podpora namířena vůči osobě, která teprve s drogami začíná nebo vůči osobě, která již návykové

---

¹⁷⁸ KUCHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8 s. 378.

látky odlišné od alkoholu zneužívá. Fyzickou podporou je myšleno např. poskytnutí financí k pořízení návykové látky nebo její přímé opatření. Může se také jednat o opatření injekčních stříkaček pro aplikaci drog či opatření určitých prostor pro narkomana, kde může v klidu drogy zneužívat. Psychickou podporou jsou myšleny situace, kdy pachatel jiného utvrzuje v užívání či v jeho rozhodnutí užívat návykové látky odlišné od alkoholu nebo mu radí, jak správně drogu aplikovat. K této problematice důvodová zpráva k trestnímu zákoníku uvádí, že „*Smyslem tohoto ustanovení není postihnout jednání, které je vykonáváno se záměrem zmírnit negativní psychické, zdravotní a sociální dopady zneužívání návykových látek na jejich uživatele. To dopovídá Národní strategii protidrogové politiky, která stanoví jako jeden z dlouhodobých cílů snížení negativních sociálních a zdravotních dopadů a poškození způsobovaných užíváním drog snížit s tím spojené společenské náklady.*“¹⁷⁹ Tím je myšleno, že za trestný čin šíření toxikomanie nelze považovat pomoc drogově závislým ze strany pracovníků organizací zabývajících se drogovou prevencí (výměna injekčních stříkaček, vysvětlování zásad prevence apod.). Takováto pomoc není zaměřena na omezení poptávky po drogách, ale na minimalizaci škod způsobených drogami.

7.1.2 Podněcování a šíření

V případě podněcování se jedná o projev, který má v jiném vzbudit touhu zneužívat návykové látky odlišné od alkoholu. Podněcování může být provedeno písemnou formou (často pomocí sdělovacích prostředků) i formou ústního projevu. Může být přímé i nepřímé, otevřené nebo skryté. Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 11. června 2014 konstatoval, že u podněcování se nevyžaduje, aby pachatel prodával návykové látky. Je dostatečné, pokud je prezentuje.¹⁸⁰

Šířením se rozumí jakékoliv další jednání, kterým dochází k šíření zneužívání návykových látek odlišných od alkoholu. Jedná se o případy, kdy dochází k vyzývání jiných osob, aby šířily tzv. drogovou kulturu nebo např. také případy, kdy pachatel

---

¹⁷⁹ FENYK Jaroslav. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, xviii, 1317 s. ISBN 978-80-7201-802-4 s. 1065.

¹⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. června 2014, sp. zn. 8 tdo 1217/2014.

schvaluje páchaní drogových trestních činů. Podněcování i šíření, na rozdíl od svádění a podporování, není namířené proti konkrétní osobě.¹⁸¹

Domnívám se, že k naplňování skutkové podstaty trestného činu šíření toxikomanie dle § 287 TZ dochází v každodenním životě celkem často a lidé si bohužel zpravidla ani neuvědomují, že se dopouštějí trestného činu. Povědomí laické veřejnosti o existenci tohoto trestného činu se dle mého názoru trochu zlepšilo až v poslední době, zejména v souvislosti s trestním stíháním majitelů growshopů za šíření toxikomanie. Problematice growshopů se podrobněji věnuje kapitola 7.3.

7.2 Kvalifikované skutkové podstaty

*„Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, vůči dítěti, nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.“*¹⁸² Přitěžujícími okolnostmi spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny a spáchání trestného činu vůči dítěti jsem se zabýval již u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. V této podkapitole se zaměřím jen na okolnost šíření toxikomanie tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Na základě článku K3 Smlouvy o Evropské unii, týkající se přibližování zákonů a praktik členských států EU ohledně boje proti narkomanii a proti nezákonnému obchodu s drogami, byl odsouhlasen Radou společný postup v této oblasti. EU mimo jiné vyžaduje, aby členské státy věnovaly zvláštní pozornost používání údajů zpracovaných prostřednictvím veřejně přístupné sítě. Česká republika odpověděla na tyto požadavky novelou trestního zákoníku, která byla provedena zákonem č. 134/2002 Sb. Touto novelou se přitěžující okolnost spáchání trestného činu šíření toxikomanie tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem dostala do trestního zákoníku.¹⁸³

---

¹⁸¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2903 - 2904.

¹⁸² § 287 odst. 2 trestního zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁸³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2904 - 2905.

Jiným obdobně účinným způsobem se rozumí např. záznam informace na datovém médiu, ať už magnetickém (disketa), optickém (CD, DVD) nebo elektronickém (flash disk) v případě, že je tato informace poskytnuta většímu počtu osob.¹⁸⁴ Nejvyšší soud ke znaku jiným obdobným způsobem uvedl, že se jedná o situace kdy rozsah a koncentrace nabízené návykové látky dosahuje intenzity, která je srovnatelná se spácháním tohoto trestného činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo veřejně přístupnou počítačovou sítí. Společenskou škodlivost nemůže vyloučit ani situace, kdy jsou propagační materiály k šíření toxikomanie volně k dispozici na internetu, stejně tak ani skutečnost, že nabídka byla koncentrována na jedno místo (např. growshopy).¹⁸⁵

„Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.“ Ještě přísněji je postihována trestná činnost páchaná na dětech mladších patnácti let. U tohoto trestného činu považují zvýšenou ochranu dětí za velmi důležitou, neboť děti (zejména ty mladší 15 let), jsou velmi snadno ovlivnitelné a není nijak složité je dostat do světa drog, ze kterého se v dospělosti budou již jen těžko dostávat.

7.3 Growshopy

V posledních letech se o trestném činu šíření toxikomanie dočteme v tisku nejčastěji v souvislosti s provozováním tzv. growshopů. Dle internetové encyklopedie Wikipedie se pojmem growshop rozumí obchod, který je zaměřen na prodej a distribuci zboží pro pěstování rostlin pod umělým osvětlením a je spojován zejména s prodejem zboží potřebného k pěstování konopí. Termín vznikl spojením anglických slov grow (růst) a shop (obchod).¹⁸⁶

Provozovatelů growshopů u nás po několik let přibývalo navzdory tomu, že odborná veřejnost stále nebyla jednotná v otázce, zda takové obchody porušují české zákony či nikoliv. Vše vyvrcholilo v listopadu 2013, kdy Policie ČR provedla na území České republiky zátah na několik desítek těchto obchodů. Celkově bylo na základě policejní akce zahájeno 56 trestních řízení a česká média o zátahu podrobně

---

¹⁸⁴ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4 s. 598.

¹⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.

¹⁸⁶ Growshop. *Wikipedie – Otevřená encyklopedie*. [online]. 25.2.2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Growshop>.

informovala.¹⁸⁷ Změna přístupu policie vůči provozovatelům growshopů byla reakcí na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012, kterému se budu na následujících řádcích podrobněji věnovat.

Nejvyšší soud v tomto usnesení potvrdil rozsudek soudu nižší instance, který odsoudil jednatele obchodní společnosti provozující growshop a jejího zaměstnance za trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) TZ k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku. Jednateli společnosti, který byl rovněž jejím majitelem, byl uložen trest propadnutí věci. Tohoto trestného činu se dopustili tím, že po dobu dvou měsíců v roce 2011 ve své prodejně nabízeli tištěné materiály propagující pěstování a užívání marihuany. Tyto materiály rovněž poskytovaly návody k pěstování různých odrůd konopí a popisovaly účinky drog. Dále prodávali vše potřebné k vypěstování rostlin konopí včetně samotných semen.

Dovolatelé ve svém dovolání připustili, že ke skutku skutečně došlo tak, jak byl popsán ve skutkové větě rozhodnutí soudu prvního stupně, avšak nesouhlasili s právním posouzením. Argumentovali mimo jiné tím, že je absurdní, aby dvě činnosti, které jsou sami o sobě legální, tj. distribuce tiskovin a prodej semen konopí, při svém spojení naplňovaly skutkovou podstatu trestného činu šíření toxikomanie. Námitek bylo více, ale tuto považuji za nejzásadnější. Nejvyšší soud se s touto námitkou vypořádal takto: *„Je zřejmé, že prodej několika semen konopí setého, pokud by skutečně směřoval k uspokojování sběratelských zálib zákazníků, je svým účelem, a tedy i společenskou škodlivostí, naprosto něco odlišného než prodej semen a dalších zařízení pro pěstování rostlin konopí pro účely jejich užívání jako drogy (o čemž v daném případě jednoznačně svědčí to, že prodávána byla pouze feminizovaná semena, protože pouze z nich může vyrůst rostlina s vysokým obsahem účinné látky THC, jakož i to, že v sortimentu nabídky byly i další předměty potřebné pro aplikaci drogy). Obdobně též skutečnost, že předmětné propagační materiály a časopisy lze získat i volně na internetu, ještě neznamená, že nejsou způsobilé přispívat k šíření toxikomanie či podněcovat ke zneužívání návykových látek. O to větší společenskou škodlivost potom vykazuje*

---

¹⁸⁷ Např.: Policie provedla zátah na české growshopy. Pár dní před Cannafestem. *Lidovky*. [online]. 6.11.2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/policie-provedla-zatah-na-ceske-growshopy-par-dni-pred-cannafestem-10y-zpravy-domov.aspx?c=A131105_164513_in_domov_tr

Policie prohledávala growshopy v Čechách i na Moravě. *Idnes*. [online]. 4.11.2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/policie-zasahuje-v-growshopech-dm8-/krimi.aspx?c=A131104_164835_krimi_cen.

jednání, které oba tyto způsoby koncentruje na jedno místo, jako je tomu v případě tzv. grow shops, které zpřístupňují širokému okruhu osob nejen návodné a podněcující informace, nýbrž poskytují i morální podporu a zejména materiální zajištění pro jejich zneužívání návykových látek.“¹⁸⁸

Oba stěžovatelé následně podali ústavní stížnost. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 20. února 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13 potvrdil předešlý rozsudek a ústavní stížnost zamítl. V souladu s Nejvyšším soudem považuje takové jednání za natolik společensky škodlivé, že zasluhuje vyvození trestní odpovědnosti. Tím je míněno jednání, kdy na jednom místě je možné koupit konopná semena, vše potřebné k jejich pěstování, návody k jejich pěstování i materiály popisující účinky vypěstovaných drog. Ústavní soud se zabýval rovněž námitkou stěžovatelů, že jejich odsouzením je porušen princip subsidiarity trestní represe. K tomu Ústavní soud vysvětluje, že princip subsidiarity trestní represe lze chápat v dvojím smyslu. Zprvé vyjadřuje myšlenku, že trestní právo má nastoupit až v případě, kdy k ochraně společnosti nepostačují mírnější prostředky. A zadruhé platí požadavek, aby zákonodárce zohledňoval nekonvenční nebo nekonformní chování. Ohledně prvního smyslu neshledal Ústavní soud žádné důvody ke zrušení napadeného rozhodnutí a plně se ztotožnil s argumentací obecných soudů. Princip ultima ratio ve druhém smyslu platí pro zákonodárce a Ústavnímu soudu nepřislouží do jeho naplňování zasahovat, pokud nebyla napadena přímo právní norma.¹⁸⁹

Ohledně naplnění skutkové podstaty trestného činu šíření toxikomanie dle § 287 TZ souhlasím s argumentací Nejvyššího a Ústavního soudu, že k jeho naplnění v tomto případě došlo. Domnívám se, že chování obžalovaných skutečně lze subsumovat pod trestní čin šíření toxikomanie a z tohoto pohledu tedy soudy postupovaly správně. Zamyslel bych se spíše v obecnější rovině nad tím, zda je vůbec účelné takové chování trestně postihovat. Samotné užívání návykových látek trestné není a připadá mi společensky přijatelnější, pokud si marihuanu budou její uživatelé doma pěstovat sami a nebudou kvůli tomu vyhledávat drogové dealery. Při kontaktu s nimi se mnohem snadněji dostanou k tvrdším a pro zdraví člověka mnohem nebezpečnějším drogám a rovněž svými penězi podporují ilegální drogovou scénu, která je velmi často napojena na organizovaný zločin. Pravděpodobně lze jen těžko najít bezpečnější formu produkce

¹⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.

¹⁸⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. února 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13.

než domácí pěstování. Navíc se mi jeví i nešťastné, že k tomuto zátahu došlo až po několika letech provozování growshopů. Ještě v roce 2011 tehdejší mluvčí Národní protidrogové centrály Michal Hammr serveru Idnes sdělil: „*Snažíme se proti tomu bojovat, ale trestní odpovědnost je v tomto případě minimální. Semena je možné prodávat a to vybavení? Každý může tvrdit, že to má na rajčata.*“¹⁹⁰ Nic to však nemění na tom, že za stávající právní úpravy soudy rozhodly dle mého názoru správně. Pokud jsou na jednom místě nabízena semena konopí, vybavení určené k pěstování, návod na pěstování konopí a dokonce i popisy účinků drog, tak není pochyb o tom, že tento ucelený řetězec potřeb a návodů naplňuje skutkovou podstatu trestného činu šíření toxikomanie dle § 287 TZ.

---

¹⁹⁰ Shop prodává semena silné drogy i nádobičko na pěstování, vše legálně. *Idnes*. [online]. 27.3.2011 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: http://usti.idnes.cz/shop-prodava-semena-silne-drogy-i-nadobicko-na-pestovani-vse-legalne-1gj-/usti-zpravy.aspx?c=A110321_1552467_usti-zpravy_alh.

Závěr

Za cíl této diplomové práce jsem si stanovil zpracovat hmotněprávní úpravu drogových trestných činů. Jedná se o neustále vyvíjející problematiku a na všechny aktuální otázky spojené s tímto tématem se snažím ve své práci reagovat. Na tomto místě na závěr se je pokusím shrnout.

Za velmi dobrý krok považuji, že vládní nařízení podrobněji vykládají některé zákonné znaky drogových trestných činů. Vláda díky tomu může dostatečně operativně reagovat na rychle se proměňující drogový trh. Za důležité to považuji zejména u seznamu návykových látek, který je od loňského roku upraven nařízením vlády, která tak může flexibilně reagovat na nově vznikající syntetické drogy. Ústavní soud však tuto koncepci napadl, když zrušil svým náležením sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013 část nařízení vlády, která určovala množství větší než malé právě z důvodu, že zákonný znak trestného činu může být určen jen formou zákona. Obávám se, že tento náleží Ústavního soudu může v budoucnu zkomplikovat účinné trestání drogových trestných činů.

Dále jsem se pokusil zpracovat rozsáhlou judikaturu Nejvyššího soudu, která se drogových trestných činů týká. Nejvíce prostoru jsem soudní judikatuře věnoval v kapitole zabývající se trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, zejména podkapitole pojednávající o kvalifikované skutkové podstatě rozsahu spáchání trestného činu. Tato problematika není zákonem upravena a byla ponechána na soudním uvážení. Jednotlivé senáty Nejvyššího soudu měly v této otázce často odlišné názory, které jsem do této podkapitoly zapracoval.

Ve své práci se rovněž zabývám otázkou legalizace konopí. V roce 2013 došlo v tomto ohledu k zásadní změně, neboť bylo zákonem č. 50/2013 Sb. legalizováno poskytování konopí pacientům s vybranými lékařskými diagnózami. Nová právní úprava má řadu chyb, mezi ty nejzásadnější patří vysoká cena konopí a příliš nízký limit na množství konopí, které mohou pacienti v lékárně měsíčně zakoupit. Obě výtky se snaží vyřešit připravovaná vyhláška ministerstva zdravotnictví. Ačkoliv zatím tato právní úprava nefunguje ideálně, považuji to za krok správným směrem. Vše nasvědčuje tomu, že v budoucnu by se měla situace podstatně zlepšit.

Dále se vyjadřuji i k úplné legalizaci konopí. Kouření marihuany je v České republice celkem běžné, ať se nám to líbí nebo ne, ostatně není náhoda, že se Česká republika pravidelně umísťuje na čelních příčkách v této činnosti. Proto zůstává otázkou, zda má vůbec její kriminalizace smysl, když očividně příliš nefunguje. Kouření marihuany je samozřejmě spojeno s velkým množstvím škodlivých účinků, ale to platí například i pro alkohol nebo cigarety, které legální jsou. Domnívám se, že trend postupné dekriminalizace konopí bude pokračovat a časem dojde i na úplnou legalizaci konopí, ale neočekávám, že by k tomu došlo v nejbližších letech.

Hodně mediálního prostoru získal záťah na tzv. growshopy v roce 2012. Zde se musím postavit na stranu orgánů činných v trestním řízení a domnívám se, že provozovatelé growshopů se skutečně dopouštěli trestného činu šíření toxikomanie nabízením uceleného řetězce potřeb a návodů pro pěstování konopí. Mám však určité pochyby o tom, zda je účelné takové chování provozovatelů growshopů postihovat trestně.

Seznam zkratek

Apod.	a podobně
Atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EMCDDA	European monitoring centre for drugs and drug addiction
EU	Evropská Unie
Kč	koruna česká (koruna československá za První republiky)
Kčs	koruna československá
Např.	například
NPC	Národní protidrogová centrála
NS	Nejvyšší soud České republiky
OSN	Organizace spojených národů
TČ	trestný čin
THC	tetrahydrokanabinol
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Tzv.	takzvaný
ÚS	Ústavní soud České republiky
WHO	World Health Organization
ZoNL	zákon č. 167/1998 Sb., zákon o návykových látkách

Použitá literatura

Knihy

- FENYK Jaroslav. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, xviii, 1317 s. ISBN 978-80-7201-802-4.
- GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005, 584 s. ISBN 80-246-1028-0.
- HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. Vyd. 1. Jindřichův Hradec: RAIN reklamní agentura, 2000, 148 s. ISBN 80-245-0080-9.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Vilém KNOLL a Alena RUNDOVÁ. *Meziny českých právních dějin*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 231 s. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-27-x.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 968 s. Student (Leges). ISBN 978-80-8757-664-9.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. Glosátor. ISBN 9788087576298.
- JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 176 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 234. ISBN 80-210-2234-5.
- KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
- KOLEKTIV, Kamil Kalina a. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4.
- KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
- MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 122 s. ISBN 978-80-7478-589-4.

- MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. přeprac. vyd. Praha: Leges, 2010, 640 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.
- NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
- NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-85917-36-x.
- PÁLENÍČEK, Tomáš, Pavel KUBŮ a Viktor MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-867-3426-9.
- SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Sv. 2., Praha: Justiční akademie České republiky, 2003, 269 s.
- SOTOLÁŘ, Alexander. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: právní aspekty trestního postihu drogové kriminality, lékařský přístup ke zneužívání drog a možnosti resocializace uživatelů drog*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, 718 s. Příručky Ministerstva spravedlnosti České republiky, sv. 65.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře, 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 21.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007.

- *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012.* Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 978-80-7440-077-3.
- *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013.* Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2014. ISBN 978-80-7440-109-1.

Články

- HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související.* 2011, č. 3, s. 4-18. ISSN 1211-2860.
- ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. *Bulletin advokacie.* Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 10, s. 22-36. ISSN 1210-6348.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. Možnosti a limity systému trestní justice v rámci protidrogové politiky. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi.* Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2008, XXXXI, č. 3. s. 161-177. ISSN 1210-9150.
- *Zaostřeno na drogy: Nové syntetické drogy: Aktuální situace.* Praha: Úřad vlády ČR, 2012, č. 5., 12 s. ISSN 1214 -1089.

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2000, sp. z. 4 Tz 142/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2001, sp. zn. 7 Nd 41/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2001, sp. z. 3 Tz 56/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. listopadu 2003, sp. zn. 5 Tdo 1238/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. července 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. října 2004, sp. zn. 5 Tdo 1167/2004.

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 7 Tdo 1411/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. listopadu. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. března 2011, sp. zn. 3 Tdo 187/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 7 Tdo 12/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2012, sp. zn. 7 Tdo 945/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2012, sp. zn. 6 Tdo 894/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. 4 Tdo 1357/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 4 Tdo 1466/2012.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl ÚS 13/12.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. listopadu 2013, sp. zn. 7 Tdo 1154/2013.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. února 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. června 2014, sp. zn. 8 tdo 1217/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. srpna 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2014, sp. zn. 11 Tdo 935/2014.

Internetové zdroje

- Colorado pulls in \$76M in marijuana taxes and business fees for 2014. *The Cannabist*. [online]. 10.2.2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.thecannabist.co/2015/02/10/colorado-pot-tax-44-million-recreational-taxes-2014/29510/>.
- Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku. *Trestní zákoník*. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.
- Growshop. *Wikipedie – Otevřená encyklopedie*. [online]. 25.2.2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Growshop>.
- Historický nástin právní úpravy drogových trestných činů. *drogy-info.cz*. [online]. 5.12.2014 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/pravo_a_legislativa/zakon_pod_lupou/historicky_nastin_pravni_upravy_drogovych_trestnych_cinu.
- Konopí pro české pacienty vypěstuje firma ze Slušovic. Gram za 68 korun. *Idnes*. [online]. 19.12.2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lecebne-konopi-ma-pestovat-firma-elkoplast-slusovice-pda-/domaci.aspx?c=A141219_165259_domaci_neh.
- Policie prohledávala growshopy v Čechách i na Moravě. *Idnes*. [online]. 4.11.2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/policie-zasahuje-v-growshopech-dm8-/krimi.aspx?c=A131104_164835_krimi_cen.
- Policie provedla zátah na české growshopy. Pár dní před Cannafestem. *Lidovky*. [online]. 6.11.2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/policie-provedla-zatah-na-ceske-growshopy-par-dni-pred-cannafestem-10y-/zpravy-domov.aspx?c=A131105_164513_ln_domov_ttr.
- Roman Vicherek. Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet OPL pro vlastní potřebu. *epravo.cz*. [online]. 21.7.2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-je-mozne-drzet-omamnych-a-psychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html>.
- Shop prodává semena silné drogy i nádobíčko na pěstování, vše legálně. *Idnes*. [online]. 27.3.2011 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: http://usti.idnes.cz/shop-prodava-semena-silne-drogy-i-nadobicko-na-pestovani-vse-legalne-1gj-/usti-zpravy.aspx?c=A110321_1552467_usti-zpravy_alh.

Summary

The purpose of my thesis is to analyse crime relating to the abuse of addictive substances. This is a very broad topic that affects many non-legal areas such as health care or economy. It is also associated with many criminological questions. However, in my thesis I focused on drug offences stated in the Czech Criminal Code. This topic was already processed several times, yet it still remains topical since the drug scene is constantly evolving, especially thanks to advanced technologies.

The thesis is composed of seven chapters and the first chapter is aimed on defining the basic terms, which I consider crucial for the understanding of the issue. In this chapter I also define the basic terminology used in the thesis.

The next chapter deals with the history of the legal regulation of the abuse of addictive non-alcoholic substances. I focused especially on the national legislation and to the limited extent also on international treaties. The first act I mentioned is “Břetislav decrees” from 1039 and gradually I’m getting to the current Criminal Code. One part of the chapter is devoted to the previous Criminal Code no. 140/1961 Coll.

The merit of my thesis is contained in the chapters 3 – 7. Each chapter describes one of the drug offences, which are found in the articles 283 – 287 of the Criminal Code. I analysed each of the criminal offences using primarily legal literature and Supreme Court decisions.

In the above mentioned chapters, I tried to respond to current issues related to individual criminal offences. In the third chapter I concentrate on the problem of new synthetic drugs and how is Czech legislation trying to respond in most effective way to these constantly emerging new synthetic drugs. The fifth chapter deals with the new Czech legislation legalizing cannabis for medical purposes and I tried to describe some advantages and disadvantages of full legalization of cannabis. Chapter seven is focused on the issue of so-called “growshops” and how Czech courts react to these specialized shops for growing cannabis. In these parts of my thesis, I was also using internet news.

Some of the drug offences use the legal term “amount greater than small”. Last year, significant changes occurred around this term since the Constitutional Court annulled regulation, which determined this amount. Now the amount is determined by the courts itself. I pay attention to this issue in the fourth chapter.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Crime relating to the abuse of addictive substances

Klíčová slova

trestní právo hmotné; zneužívání návykových látek; drogové trestné činy
penal law; substance abuse; drug offences